

**Bruxelles, 25. listopada 2024.
(OR. en)**

14729/24

**Međuinstitucijski predmet:
2022/0269(COD)**

**CODEC 1963
MI 870
COMPET 1033
CONSOM 308
POLCOM 275
ENFOCUSTOM 119
JAI 1533
EMPL 528
SOC 767
UD 222
PE 236**

INFORMATIVNA NAPOMENA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Predmet:	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije – ishod prvog čitanja u Europskom parlamentu i postupak ispravka (Strasbourg, 23. travnja 2024. i 22. listopada 2024.)

I. UVOD

U skladu s odredbama članka 294. UFEU-a i Zajedničkom izjavom o praktičnim načinima provedbe postupka suodlučivanja¹ uspostavljen je niz neformalnih kontakata između Vijeća, Europskog parlamenta i Komisije s ciljem postizanja dogovora o ovom zakonodavnom predmetu u prvom čitanju.

Navedeni predmet trebao je² biti podvrgnut postupku ispravka³ u Europskom parlamentu nakon što je saziv Europskog parlamenta na odlasku donio svoje stajalište u prvom čitanju.

¹ SL C 145, 30.6.2007., str. 5.

² Dokument 10078/24.

³ Članak 251. Poslovnika EP-a.

II. GLASOVANJE

Na sjednici 23. travnja 2024. Europski parlament usvojio je amandman 177 (bez pravno-jezične redakture) na prijedlog Komisije i zakonodavnu rezoluciju, koji čine stajalište Europskog parlamenta u prvom čitanju. Njime se odražava ono što su institucije privremeno dogovorile.

Nakon što su pravnici lingvisti izradili završnu verziju usvojenog teksta, Europski parlament odobrio je 22. listopada 2024. ispravak stajališta usvojenog u prvom čitanju.

S obzirom na taj ispravak Vijeće bi trebalo moći odobriti stajalište Europskog parlamenta kako je navedeno u Prilogu⁴ ovoj napomeni, čime bi se završilo prvo čitanje za obje institucije.

Akt bi se tada donio u formulaciji koja odgovara stajalištu Europskog parlamenta.

⁴ Tekst ispravka naveden je u Prilogu. Prikazan je u obliku pročišćenog teksta u kojemu su izmjene prijedloga Komisije istaknute podebljanim slovima i kurzivom. Simbolom „■” označen je izbrisani tekst.

P9_TA(2024)0309

Zabrana proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije

Zakonodavna rezolucija Europskog parlamenta od 23. travnja 2024. o Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije (COM(2022)0453 – C9-0307/2022 – 2022/0269(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2022)0453),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članke 114. i 207. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela Prijedlog Parlamentu (C9-0307/2022),
- uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora od 24. siječnja 2023.¹,
- uzimajući u obzir privremeni sporazum koji je odobrio nadležni odbor u skladu s člankom 74. stavkom 4. Poslovnika te činjenicu da se predstavnik Vijeća pismom od 13. ožujka 2024. obvezao prihvatiti stajalište Europskog parlamenta u skladu s člankom 294. stavkom 4. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
- uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika,
- uzimajući u obzir zajedničke rasprave Odbora za međunarodnu trgovinu i Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača u skladu s člankom 58. Poslovnika,
- uzimajući u obzir mišljenja Odbora za vanjske poslove, Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja, Odbora za razvoj, Odbora za ribarstvo te Odbora za pravna pitanja,
- uzimajući u obzir izvješće Odbora za međunarodnu trgovinu i Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (A9-0306/2023),

1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;

¹ SL C 140, 21.4.2023., str. 75.

2. poziva Komisiju da predmet ponovno uputi Parlamentu ako zamijeni, bitno izmijeni ili namjerava bitno izmijeniti svoj Prijedlog;
3. nalaže svojoj predsjednici da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

Stajalište Europskog parlamenta usvojeno u prvom čitanju 23. travnja 2024. radi donošenja Uredbe (EU) 2024/... Europskog parlamenta i Vijeća o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegove članke 114. i 207.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom²,

¹ SL C 140, 21.4.2023., str. 75.

² Stajalište Europskog parlamenta od 23. travnja 2024.

budući da:

- (1) Kako je prepoznato u preambuli Protokola iz 2014. uz Konvenciju o prisilnom radu br. 29 („Konvencija MOR-a br. 29”) Međunarodne organizacije rada („MOR”), prisilni rad predstavlja tešku povredu ljudskog dostojanstva i temeljnih ljudskih prava, ***doprinosi perpetuaciji siromaštva i stoji na putu ostvarivanja dostojanstvenog rada za sve***. MOR je uklanjanje svih oblika prisilnog ili obveznog rada proglasio načelom koje se odnosi na temeljna prava. Konvenciju MOR-a br. 29, ***uključujući dopunski*** protokol iz 2014. uz Konvenciju br. 29 i Konvenciju MOR-a br. 105 o ukidanju prisilnog rada („Konvencija MOR-a br. 105”) MOR svrstava u temeljne konvencije MOR-a i ***izdaje preporuke za sprečavanje i uklanjanje prisilnog rada i otklanjanje štete u situaciji prisilnog rada, kao što je Preporuka o prisilnom radu (dodatne mjere) br. 203. MOR je razvio nekoliko pokazatelja koji se upotrebljavaju za prepoznavanje i upozoravanje na slučajeve prisilnog rada, među kojima su prijetnje i stvarne tjelesne i seksualne povrede, zlorporaba ranjivosti, radni i životni uvjeti koji predstavljaju zlorporabu i pretjeran prekovremeni rad, zavaravanje, ograničavanje kretanja ili zatočenje na radnom mjestu ili ograničenom području, izolacija, dužničko ropstvo, uskraćivanje plaće ili prekomjerno smanjenje plaće, zadržavanje putovnice i osobnih isprava ili prijavljivanje vlastima u situacijama kada radnik ima nezakonit imigracijski status. Prisilni rad vrlo je često povezan sa siromaštvom i diskriminacijom. Manipulacija kreditima i dugovima od strane poslodavaca ili agenata za zapošljavanje i dalje je ključan čimbenik zbog kojeg se ranjivi radnici nalaze zarobljeni u situacijama prisilnog rada. Prema nadzornim tijelima MOR-a, rad koji se obavlja tijekom izdržavanja kazne zatvora, uključujući ako se obavlja za privatna poduzeća, sam po sebi ne predstavlja prisilni rad, pod uvjetom da se obavlja na dobrovoljnoj osnovi, za dobrobit zatvorenika i pod uvjetima usporedivima s onima koji postoje u slobodnom radnom odnosu. Rad za opće dobro kao alternativna kaznenopravna sankcija kazni zatvora uvijek bi trebao biti u javnom interesu i države ga nikada ne bi trebale zloupotrebjavati da bi ponižavale osuđenu osobu ili je lišavale njezina dostojanstva. U slučajevima u kojima se radnika prisiljava na rad ili uslugu iskorištavanjem njegove ranjivosti pod prijetnjom sankcije, ta prijetnja ne mora biti u obliku kaznenopravne sankcije, već može biti u obliku gubitka prava ili povlastica.***

- (2) Korištenje prisilnog rada rašireno je u svijetu. Procjenjuje se da je u 2021. oko 27,6 milijuna ljudi bilo u situacijama prisilnog rada. Ranjive i marginalizirane skupine u društvu posebno su podložne pritisku obavljanja prisilnog rada. ***Takve skupine uključuju žene, djecu, etničke manjine, osobe s invaliditetom, niže kaste, autohtone i plemenske narode te migrante, posebno migrante bez osobnih dokumenata, čiji status je nesiguran i koji djeluju u neformalnoj ekonomiji.*** Čak i kad ga nije nametnula država, prisilni rad često je posljedica ***nepostojanja ili*** nedostatka dobrog upravljanja u pogledu pojedinih gospodarskih subjekata ***te je dokaz neuspjeha države u provedbi socijalnih i radničkih prava, osobito kada je riječ o ranjivim i marginaliziranim skupinama.*** ***Prisilni rad može biti i posljedica prešutne suglasnosti tijela vlasti. 86 % svih slučajeva prisilnog rada događa se u privatnom sektoru, u prvom redu izrabljivanjem 17,3 milijuna ljudi kroz prisilni rad. Obveze gospodarskih subjekata koje su utvrđene u ovoj Uredbi trebale bi biti predvidljive i jasne kako bi se osigurala potpuna i djelotvorna usklađenost te kako bi se doprinijelo okončanju prisilnog rada.***

- (3) Iskorjenjivanje *svih oblika* prisilnog rada, ***uključujući prisilni rad koji nameće država***, prioritet je Unije. Poštovanje ljudskog dostojanstva te univerzalnost i nedjeljivost ljudskih prava čvrsto su ugrađeni u članak 21. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). ***Kako bi se postigao cilj održivog razvoja Ujedinjenih naroda br. 8.7., Unija bi trebala poštovati i promicati svoje vrijednosti i doprinositi zaštiti ljudskih prava, posebno prava djeteta.*** Člankom 5. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”) ***izričito je zabranjeno ropstvo, ropstvu slični odnosi, prisilan i obvezatan rad te trgovanje ljudima, a*** člankom 4. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda propisano je da se nikoga ne smije siliti na prisilan ili obvezatan rad. Europski sud za ljudska prava opetovano je tumačio članak 4. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda tako da se njime od država članica zahtijeva da kažnjavaju i učinkovito kazneno gone svaku radnju kojom se osobu zadržava u situacijama iz tog članka. ***Pravo na djelotvorna pravna sredstva za kršenje temeljnih prava je ljudsko pravo i temeljni element u procesu učinkovitog progona kaznenih djela. Postojeće pravo Unije, Vodeća načela Ujedinjenih naroda o poslovanju i ljudskim pravima, preporuka Vijeća Europe o ljudskim pravima i poslovanju i smjernice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD), kao što su Smjernice za multinacionalna poduzeća o odgovornom poslovnom ponašanju, potvrđuju da žrtve imaju pravo na djelotvorna pravna sredstva za kršenja ili povrede ljudskih prava povezane s poslovanjem, uključujući prisilni rad.***

- (4) Sve države članice ratificirale su temeljne konvencije MOR-a u području prisilnog rada, **a to su Konvencija MOR-a br. 29 i Konvencija MOR-a br. 105** te Konvencija MOR-a br. 182 o najgorim oblicima dječjeg rada („Konvencija MOR-a br. 182”). Stoga imaju pravnu obvezu sprečavati i uklanjati korištenje prisilnog rada te redovito izvješćivati MOR.
- (5) Unija svojim politikama i zakonodavnim inicijativama nastoji iskorijeniti korištenje prisilnog rada **te promicati dostojanstven rad i radnička prava u cijelom svijetu**. Unija promiče dužnu pažnju u **skladu** s međunarodnim smjernicama i načelima koje su uspostavile međunarodne organizacije, uključujući MOR, OECD i Ujedinjene narode, kako bi se osiguralo da u lancima **opskrbe** poduzeća s poslovnim nastanom u Uniji nema prisilnog rada.
- (6) Unijinom trgovinskom politikom podupire se borba protiv prisilnog rada u jednostranim i dvostranim trgovinskim odnosima. Poglavlja trgovinskih sporazuma Unije o trgovini i održivom razvoju sadržavaju obvezu ratificiranja i djelotvorne provedbe temeljnih konvencija MOR-a, uključujući Konvenciju MOR-a br. 29 i Konvenciju MOR-a br. 105, **dok je odredbama o trgovini i rodu uspostavljena rodna perspektiva koja je ključna za ekonomsko osnaživanje žena u cilju borbe protiv prisilnog rodno uvjetovanog rada**. Nadalje, jednostrane **carinske** povlastice na temelju Unijina sustava općih carinskih povlastica **moгу** se povući u slučajevima teških i sustavnih kršenja Konvencije MOR-a br. 29 i Konvencije MOR-a br. 105.

- (7) *Prisilni rad posebno utječe na ranjive i marginalizirane skupine, kao što su djeca, žene, migranti, izbjeglice ili autohtoni narodi, te je stoga za djelotvornu borbu protiv prisilnog rada ključan interseksijski i rodno osjetljiv pristup. Stoga se očekuje da će ova Uredba doprinijeti ciljevima relevantnih međunarodnih sporazuma i konvencija, među kojima su Konvencija MOR-a br. 182, Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, Pekinška deklaracija iz rujna 1995., Globalni kompakt o sigurnim, uređenim i regularnim migracijama, Ženevska konvencija o statusu izbjeglica, Deklaracija Ujedinjenih naroda o pravima autohtonih naroda i Konvencija MOR-a br. 169 o autohtonim i plemenskim narodima.*
- (8) Direktivom 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća³ usklađena je definicija trgovanja ljudima, uključujući prisilni rad ili usluge te su utvrđena **pravila o** minimalnim kaznama. Nijedno pravilo koje se odnosi na zabranu stavljanja na tržište Unije i stavljanja na raspolaganje na tržištu Unije domaćih ili uvezenih proizvoda nastalih prisilnim radom ili izvoza takvih proizvoda te na obvezu osiguravanja povlačenja takvih proizvoda s tržišta Unije („zabrana proizvoda nastalih prisilnim radom”) ne bi trebalo dovoditi u pitanje tu direktivu, a posebno nadležnost tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela za istraživanje i kazneni progon kaznenih djela vezanih za trgovanje ljudima, uključujući iskorištavanje radne snage.

³ Direktiva 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15.4.2011., str. 1.).

- (9) Uredbom (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća⁴ zahtijeva se od uvoznika minerala *ili metala* iz Unije koji su obuhvaćeni područjem primjene te uredbe provođenje obveza dužne pažnje u skladu s Prilogom II. Smjernicama OECD-a o dužnoj pažnji za odgovorne lance opskrbe mineralima iz sukobima pogođenih i visokorizičnih područja i provođenje preporuka o dužnoj pažnji koje su u njima utvrđene. Uredba (EU) **2023/1542 Europskog parlamenta i Vijeća**⁵ sadržava obveze prema kojima gospodarski subjekti moraju primijeniti dužnu pažnju u svojim lancima opskrbe, među ostalim u vezi s radnim pravima. Uredbom (EU) **2023/1115 Europskog parlamenta i Vijeća**⁶ zahtijeva se dužna pažnja u pogledu određene robe i proizvoda povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma, među ostalim s obzirom na ljudska prava.

⁴ Uredba (EU) 2017/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o utvrđivanju obveza dužne pažnje u lancu opskrbe za uvoznike Unije koji uvoze kositar, tantal i volfram, njihove rude i zlato podrijetlom iz sukobima pogođenih i visokorizičnih područja, (SL L 130, 19.5.2017., str. 1.).

⁵ **Uredba (EU) 2023/1542 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2023.** o baterijama i otpadnim baterijama, *izmjeni* Direktive 2008/98/EZ i Uredbe (EU) 2019/1020 *te stavljanju izvan snage Direktive 2006/66/EZ (SL L 191, 28.7.2023., str. 1.)*.

⁶ Uredba (EU) 2023/1115 Europskog parlamenta i Vijeća od 31. svibnja 2023. o stavljanju na raspolaganje na tržištu Unije i izvozu iz Unije određene robe i određenih proizvoda povezanih s deforestacijom i degradacijom šuma te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 995/2010 (SL L 150, 9.6.2023., str. 206.).

- (10) Direktivom 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁷ **zahtijeva se od** država članica da osiguraju da određeni gospodarski subjekti na godišnjoj osnovi objavljuju nefinancijske izvještaje u kojima izvješćuju o učinku svoje djelatnosti na okoliš, društvena pitanja i pitanja u pogledu zaposlenika i o poštovanju ljudskih prava, uključujući pitanja u vezi s prisilnim radom, te pitanja u pogledu borbe protiv korupcije i podmićivanja. ■ Nadalje, Direktivom **(EU) 2022/2464 Europskog parlamenta i Vijeća**⁸ o korporativnom izvješćivanju u pogledu održivosti **taj je zahtjev izmijenjen na način da su uvedeni** detaljni zahtjevi za izvješćivanje za poduzeća koja su obuhvaćena područjem primjene te direktive u pogledu poštovanja ljudskih prava, među ostalim u globalnim lancima opskrbe. Informacije koje poduzeća objavljuju o ljudskim pravima trebala bi uključivati, ako je to relevantno, informacije o prisilnom radu u njihovim lancima vrijednosti. ■
- (11) **Kao članica Svjetske trgovinske organizacije (WTO) Unija je predana promicanju otvorenog, multilateralnog trgovinskog sustava koji se temelji na pravilima. Sve mjere koje je uvela Unija i koje utječu na trgovinu trebaju biti u skladu s pravilima WTO-a.**

⁷ Direktiva 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349/EEZ (SL L 182, 29.6.2013., str. 19.).

⁸ Direktiva (EU) 2022/2464 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 537/2014, Direktive 2004/109/EZ, Direktive 2006/43/EZ i Direktive 2013/34/EU u pogledu korporativnog izvješćivanja o održivosti (SL L 322, 16.12.2022., str. 15.).

- (12) U srpnju 2021. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje objavile su smjernice o dužnoj pažnji za poduzeća iz EU-a radi uklanjanje rizika od prisilnog rada u njihovom poslovanju i lancima opskrbe.
- (13) Kako je prepoznato u Komunikaciji Komisije od 23. veljače 2022. o dostojanstvenom radu u cijelom svijetu za globalnu pravednu tranziciju i održiv oporavak, neovisno o postojećim politikama i zakonodavnom okviru, potrebno je daljnje djelovanje kako bi se postigli ciljevi uklanjanja proizvoda nastalih prisilnim radom s tržišta Unije i time dodatno pridonijelo borbi protiv prisilnog rada u cijelom svijetu.
- (14) ***Ključni prioriteti Unije kako su utvrđeni u Akcijskom planu EU-a za ljudska prava i demokraciju za razdoblje 2020. – 2024., obuhvaćaju promicanje dostojanstvenog rada i budućnosti rada u čijem je središtu čovjek, kojim se jamči poštovanje temeljnih načela i ljudskih prava, promicanje socijalnog dijaloga te ratifikacija i djelotvorna provedba relevantnih konvencija i protokola MOR-a, jačanje odgovornog upravljanja u globalnim lancima opskrbe i pristupa socijalnoj zaštiti.***

- (15) U svojim rezolucijama od 9. lipnja 2022. o novom trgovinskom instrumentu za zabranu proizvoda nastalih prisilnim radom⁹, od 17. prosinca 2020. o prisilnom radu i položaju Ujgura u Ujgurskoj autonomnoj regiji Xinjiangu¹⁰ te od 16. prosinca 2021. o prisilnom radu u tvornici Linglong i prosvjedima za zaštitu okoliša u Srbiji¹¹ Europski parlament oštro je osudio prisilni rad i pozvao na zabranu proizvoda nastalih prisilnim radom. Stoga je moguća dostupnost proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije ili mogućnost njihova izvoza u treće zemlje bez djelotvornog mehanizma za zabranu ili povlačenje takvih proizvoda pitanje javnog morala.
- (16) Kako bi se dovršio zakonodavni i okvir politike Unije o prisilnom radu, trebalo bi zabraniti stavljanje na tržište Unije i stavljanje na raspolaganje na tržištu Unije proizvoda nastalih prisilnim radom ili izvoz domaćih proizvoda ili uvezenih proizvoda nastalih prisilnim radom te bi trebalo osigurati povlačenje tih proizvoda s tržišta Unije.
- (17) Trenutačno ne postoji pravo Unije kojim se tijela država članica ovlašćuju da izravno zadrže, zaplijene ili nalože povlačenje proizvoda na temelju nalaza da je proizveden, djelomično ili u cijelosti, prisilnim radom.
- (18) Kako bi se osigurala djelotvornost ove Uredbe, zabrana proizvoda nastalih prisilnim radom trebala bi se primjenjivati na proizvode za koje je prisilni rad korišten u bilo kojoj fazi proizvodnje, ubiranja ili vađenja tih proizvoda, uključujući u obradi ili preradi povezanoj s takvim proizvodima. Zabrana proizvoda nastalih prisilnim radom trebala bi se primjenjivati na sve proizvode, bilo koje vrste, uključujući njihove komponente, i trebala bi se primjenjivati na proizvode neovisno o sektoru, podrijetlu, o tome jesu li domaći ili uvezeni, ili stavljeni na tržište Unije ili stavljeni na raspolaganje na tržištu Unije ili izvezeni. ***Ova se Uredba ne primjenjuje na pružanje usluga prijevoza.***

⁹ SL C 493, 27.12.2022., str. 132.

¹⁰ SL C 445, 29.10.2021., str. 114.

¹¹ SL C 251, 30.6.2022., str. 124.

- (19) Zabrana proizvoda nastalih prisilnim radom trebala bi doprinijeti međunarodnim nastojanjima da se ukine prisilni rad. Stoga bi definicija „prisilnog rada” trebala biti usklađena s definicijom iz Konvencije MOR-a br. 29 *u kojoj je prisilni ili obvezni rad definiran kao svaki rad ili usluga koji se dobivaju od osobe pod prijetnjom bilo kakve sankcije i za koje se osoba nije dobrovoljno ponudila osim svakog rada ili usluge koji se dobivaju na temelju zakona o obveznoj vojnoj službi za rad isključivo vojne naravi, svakog rada ili usluge koji su dio uobičajenih građanskih obveza građana potpuno samoupravne zemlje, svakog rada ili usluge koji se dobivaju od osobe kao posljedica osude pred sudom, pod uvjetom da se navedeni rad ili usluga obavljaju pod nadzorom i kontrolom tijela javne vlasti te da navedena osoba nije zaposlena kod privatnih osoba, trgovačkih društava ili udruženja ili njima stavljena na raspolaganje, svakog rada ili usluge koji se dobivaju u izvanrednim situacijama, to jest u slučaju rata, katastrofe ili opasnosti od katastrofe, kao što su požar, poplava, glad, potres, teške epidemije ili epizootske bolesti, invazija nametnika životinja, kukaca ili bilja, i općenito u svim okolnostima koje bi ugrozile postojanje ili dobrobit cjelokupnog stanovništva ili dijela stanovništva, i manjih komunalnih usluga u naravi koje se, s obzirom na to da ih članovi zajednice obavljaju u izravnom interesu dotične zajednice, stoga mogu smatrati normalnim građanskim obvezama članova zajednice, pod uvjetom da članovi zajednice ili njihovi izravni predstavnici imaju pravo da ih se konzultira u pogledu potrebe za takvim uslugama.*

- (20) *Nastali na temelju definicije prisilnog rada koja je utvrđena u Konvenciji MOR-a br. 29 i upotrijebljeni u ovoj Uredbi, MOR-ovi pokazatelji prisilnog rada i MOR-ove smjernice naslovljene „Prisilni rad teško je otkriti i još teže procijeniti” („Hard to See, Harder to Count”) navode najčešće znakove koji upućuju na moguće postojanje prisilnog rada te bi ih trebalo uzeti u obzir pri provedbi ove Uredbe. Međutim, ti pokazatelji mogu biti nedostatni za identificiranje prisilnog rada koji su nametnula državna tijela, koji se temelji na sustavnim i globalnim prisilnim politikama koje zahtijevaju dodatne, posebno osmišljene pokazatelje.*
- (21) *Definicija „prisilnog rada koji su nametnula državna tijela” trebala bi biti usklađena s Konvencijom MOR-a br. 105, kojom se posebno zabranjuje korištenje prisilnog rada ili obveznog rada kao sredstva političke prisile ili izobrazbe ili kao kazne za izražavanje političkih stajališta ili stajališta koja su ideološki oprečna uspostavljenom političkom, društvenom ili ekonomskom sustavu. Njome se također zabranjuje korištenje prisilnog rada kao metode mobilizacije i korištenja prisilnog rada u svrhu gospodarskog razvoja, kao sredstva radne discipline, kao kazne za sudjelovanje u štrajku ili kao sredstva rasne, vjerske ili druge diskriminacije.*

- (22) *Prodaja na daljinu, uključujući internetsku prodaju, također bi trebala biti obuhvaćena područjem primjene ove Uredbe. U slučaju da se proizvod nudi na prodaju na internetu ili drugim sredstvima prodaje na daljinu, proizvod bi se trebao smatrati stavljenim na raspolaganje na tržištu ako je ponuda za prodaju usmjerena na krajnje korisnike u Uniji. U skladu s primjenjivim pravom Unije o međunarodnom privatnom pravu, trebalo bi primijeniti analizu svakog pojedinačnog slučaja kako bi se utvrdilo je li ponuda usmjerena na krajnje korisnike u Uniji. Trebalo bi smatrati da je ponuda za prodaju usmjerena na krajnje korisnike u Uniji ako relevantni gospodarski subjekt na bilo koji način usmjeri svoje aktivnosti na državu članicu. Za analizu svakog pojedinačnog slučaja u tom bi pogledu trebalo uzeti u obzir relevantne čimbenike, kao što su zemljopisna područja na koja je moguća otprema, jezici koji su dostupni i koji se koriste pri ponudi ili naručivanju, sredstva plaćanja, upotreba valute države članice ili naziv domene registriran u jednoj od država članica. U slučaju internetske prodaje, sama činjenica da je sučelje gospodarskih subjekata ili sučelje pružatelja internetskih platformi za trgovanje dostupno u državi članici u kojoj krajnji korisnik ima poslovni nastan ili boravište nije dovoljna. Činjenica da se proizvodi koji se nude na prodaju na internetu ili drugim sredstvima prodaje na daljinu smatraju stavljenima na raspolaganje na tržištu Unije ako je ponuda za prodaju usmjerena na krajnje korisnike u Uniji ovlašćuje nadležna tijela da provjere i poduzmu potrebna djelovanja u vezi s takvim proizvodima u skladu s ovom Uredbom, čak i ako oni još nisu stvarno stavljeni na tržište Unije u trenutku ponude za prodaju na internetu ili drugim sredstvima prodaje na daljinu. Takvi proizvodi trebaju biti u skladu s relevantnim pravom Unije koje je na snazi u trenutku kada se stvarno stavljaju na tržište Unije i, u slučaju proizvoda koji ulaze u Uniju, kada se stavljaju u carinski postupak „puštanje u slobodan promet”. Činjenica da se proizvod koji se nudi na prodaju na internetu ili drugim sredstvima prodaje na daljinu smatra stavljenim na raspolaganje na tržištu ako je ponuda za prodaju usmjerena na krajnje korisnike u Uniji ne bi smjela dovoditi u pitanje pravila o proizvodima koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s tržišta Unije.*

- (23) *Posredničke usluge sve se više upotrebljavaju za prodaju proizvoda, posebno internetske platforme za trgovanje. U tom bi se pogledu sve informacije povezane s prodajom proizvoda koji su u suprotnosti sa zabranom proizvoda nastalih prisilnim radom utvrđenom u ovoj Uredbi trebale smatrati nezakonitim sadržajem u smislu članka 3. točke (h) Uredbe (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća¹² te bi trebale podlijevati obvezama i mjerama utvrđenima u toj uredbi.*
- (24) *Komisija i nadležna tijela država članica* ■ *trebali bi identificirati kršenja zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom. Pri određivanju tih nadležnih tijela države članice trebale bi osigurati da ta tijela imaju dovoljno **ljudskih i financijskih** resursa i da njihovo osoblje ima potrebne kompetencije i znanja, posebno u pogledu ljudskih prava, **radnih prava, rodne ravnopravnosti, upravljanja lancem opskrbe** i postupaka dužne pažnje. Nadležna tijela trebala bi blisko surađivati s nacionalnim tijelima za inspekciju rada te pravosudnim tijelima i tijelima za izvršavanje zakonodavstva, uključujući tijela odgovorna za borbu protiv trgovanja ljudima, na način kojim se izbjegava ugrožavanje istraga koje provode takva tijela.*

¹² *Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama) (SL L 277, 27.10.2022., str. 1.).*

- (25) *Komisija bi trebala moći zatražiti pomoć drugih tijela, ureda ili agencija Unije s odgovarajućim mandatom kako bi osigurala djelotvornu provedbu svojih zadaća na temelju ove Uredbe, posebno u pogledu provođenja istraga. Te zadaće mogle bi uključivati obradu podnesenih informacija, podupiranje dodjele istraga, provođenje preliminarnih istraga i istraga, olakšavanje suradnje s tijelima država članica i njihove međusobne suradnje, olakšavanje međunarodne suradnje, podupiranje razvoja alata za potporu i, prema potrebi, podupiranje provedbe koju obavljaju carinska tijela i podupiranje Komisije u pripremi odluka o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom. Time se ne dovodi u pitanje zadaća Komisije da u svojoj ulozi vodećeg nadležnog tijela donosi odluke o zabrani stavljanja na tržište proizvoda nastalih prisilnim radom. Komisija bi u svojoj ulozi vodećeg nadležnog tijela trebala izvršavati svoje ovlasti nepristrano, transparentno i uz dužno poštovanje obveze čuvanja poslovne tajne te bi trebala imati potrebno stručno znanje. Komisija bi trebala imati sredstva za financiranje potrebnog osoblja i povezanih troškova za obavljanje zadaća koje su joj povjerene na temelju ove Uredbe te za izgradnju potrebnog stručnog znanja.*

- (26) *Pri provedbi ove Uredbe nadležna tijela i Komisija trebali bi se voditi načelom proporcionalnosti. Nadležna tijela i Komisija trebali bi posebno osigurati da su sve mjere i djelovanja koji se provode tijekom preliminarne faze istrage i tijekom istrage i oni koji su navedeni u odluci prikladni i potrebni za postizanje željene svrhe te da ne nameću prekomjerno opterećenje gospodarskim subjektima.*
- (27) Kako bi se osigurala suradnja između **Komisije i** nadležnih tijela određenih na temelju ove Uredbe i tijela određenih na temelju drugog relevantnog prava Unije i nacionalnog prava i kako bi se osigurala usklađenost njihova djelovanja i odluka, Komisija i nadležna tijela određena na temelju ove Uredbe trebala bi prema potrebi od drugih relevantnih tijela zatražiti informacije o tome podliježu li gospodarski subjekti obuhvaćeni procjenom obvezi dužne pažnje u vezi s prisilnim radom u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom kojim se utvrđuju zahtjevi u pogledu dužne pažnje i transparentnosti u vezi s prisilnim radom te provode li je. *Pri traženju informacija od gospodarskih subjekata nadležna tijela trebala bi, ako je moguće, slijediti načelo Komisije „samo jednom” putem pojačane suradnje i dijaloga među tijelima koja se bave nadzorom regulacije proizvoda. U iste bi svrhe i prema potrebi nadležna tijela određena u skladu s ovom Uredbom trebala obavijestiti druga relevantna tijela, kao što su tijela za nadzor tržišta, o svojim djelovanjima i odlukama.*

- (28) Ujednačeno izvršavanje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega može se postići samo sustavnom razmjenom informacija i suradnjom između nadležnih tijela, carinskih tijela i Komisije. ***Komisija bi trebala podupirati takvu razmjenu informacija i suradnju.***
- (29) Za prikupljanje, obradu i pohranu informacija, u strukturiranom obliku, u pitanjima koja se odnose na ***istrage, proces odlučivanja i izvršavanje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom***, nadležna tijela trebala bi se koristiti informacijskim i komunikacijskim sustavom za tržišni nadzor iz članka 34. Uredbe (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća¹³, u skladu s provedbenim aktom koji bi Komisija trebala biti ovlaštena donijeti na temelju ove Uredbe (ICSMS). Komisija, nadležna tijela i carinska tijela trebala bi također imati pristup tom sustavu kako bi mogli izvršavati svoje dužnosti na temelju ove Uredbe. ***Nadležna tijela mogu upotrebljavati i druge postojeće sustave komunikacije radi komunikacije s drugim tijelima u svojoj državi članici, dok god to ne utječe na obvezu upotrebe ICSMS-a za potrebe provedbe ove Uredbe.***

¹³ Uredba (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda i o izmjeni Direktive 2004/42/EZ i uredbi (EZ) br. 765/2008 i (EU) br. 305/2011 (SL L 169, 25.6.2019., str. 1.).

- (30) Kako bi se optimizirao i rasteretio postupak provjere proizvoda koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega, potrebno je omogućiti automatizirani prijenos podataka između ICSMS-a i carinskih sustava. Treba razlikovati tri različita prijenosa podataka s obzirom na njihovu svrhu. Prvo, odluke o utvrđivanju kršenja zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom trebaju se prenositi iz ICSMS-a u elektronički carinski sustav za upravljanje rizikom iz članka 36. Provedbene uredbe Komisije (EU) 2015/2447¹⁴, ne dovodeći u pitanje budući razvoj carinskog okruženja za upravljanje rizikom, kako bi se carinska tijela mogla njima koristiti za identificiranje proizvoda na koje bi se takva odluka mogla odnositi. Za te prve prijenose podataka trebalo bi se koristiti dostupnim sučeljima carinskog okruženja. Drugo, ako carinska tijela identificiraju takav proizvod, bit će nužno voditi predmet radi, među ostalim, prenošenja obavijesti o suspenziji, zaključka nadležnih tijela i ishoda djelovanja koje su poduzela carinska tijela. Okruženje jedinstvenog sučelja EU-a za carinu trebalo bi podupirati te druge prijenose podataka između ICSMS-a i nacionalnih carinskih sustava. Treće, carinski sustavi sadržavaju informacije o proizvodima koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega koje bi nadležnim tijelima bile relevantne za obavljanje njihovih dužnosti, ali im nisu dostupne. Stoga bi relevantne informacije trebalo izdvojiti i prenijeti u ICSMS. Te tri međusobne povezanosti trebale bi biti visoko automatizirane i jednostavne za upotrebu kako bi se ograničilo dodatno opterećenje za carinska tijela. Komisija bi trebala biti ovlaštena za donošenje, u suradnji s carinskim tijelima i nadležnim tijelima, provedbenih akata potrebnih za utvrđivanje postupovnih pravila, praktičnih aranžmana i elemenata podataka koje treba prenositi između ICSMS-a i carinskih sustava te svih drugih sporednih zahtjeva.

¹⁴ Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/2447 od 24. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije, (SL L 343, 29.12.2015., str. 558.).

- (31) *Komisija bi trebala uspostaviti okvirnu i neiscrpnu bazu podataka o rizicima od prisilnog rada kako bi poduprla rad nadležnih tijela u procjeni mogućih kršenja zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom i pomogla gospodarskim subjektima u utvrđivanju mogućih rizika od prisilnog rada u njihovim lancima opskrbe. Komisija bi se za razvoj baze podataka trebala moći koristiti vanjskim stručnim znanjem. U bazi podataka trebali bi se utvrditi rizici od prisilnog rada u određenim zemljopisnim područjima ili u pogledu određenih proizvoda ili skupina proizvoda, s posebnim naglaskom na raširenim i ozbiljnim rizicima od prisilnog rada, na temelju pouzdanih i provjerljivih informacija međunarodnih institucija, kao što su MOR i UN te istraživačke ili akademske institucije. Ta baza podataka trebala bi biti javno dostupna preko jedinstvenog portala posvećenog prisilnom radu. Ako postoje pouzdani i provjerljivi dokazi da postoji veliki rizik da su proizvodi koji su proizvedeni u određenim gospodarskim sektorima unutar određenih zemljopisnih područja nastali prisilnim radom koji su nametnula državna tijela, ti sektori u tim područjima trebali bi biti utvrđeni u bazi podataka uspostavljenoj u skladu s ovom Uredbom.*
- (32) Mikropoduzeća te mala i srednja poduzeća („MSP-ovi”) mogu imati ograničene resurse i ograničene mogućnosti za osiguravanje da su proizvodi koje stavljaju na tržište Unije ili stavljaju na raspolaganje na tržištu Unije slobodni od prisilnog rada. Stoga bi Komisija trebala izdati smjernice o dužnoj pažnji u vezi s prisilnim radom u kojima bi trebalo uzeti u obzir i veličinu i gospodarske resurse gospodarskih subjekata. Osim toga, Komisija bi trebala izdati smjernice o pokazateljima rizika od prisilnog rada, *uključujući o tome kako ih utvrditi, koje bi se trebale temeljiti na neovisnim i provjerljivim informacijama, uključujući izvješća međunarodnih organizacija, posebno MOR-a.*

- (33) *Komisija bi trebala spriječiti nepotrebno administrativno opterećenje MSP-ova. Komisija bi usto trebala razviti popratne mjere kojima podupire napore gospodarskih subjekata i njihovih poslovnih partnera u istom lancu opskrbe, osobito MSP-ova. Države članice trebale bi odrediti kontaktne točke za MSP-ove za potrebe ove Uredbe, koje mogu biti postojeće službe za pomoć u poslovanju i u pogledu ljudskih prava ili kontaktne točke za dužnu pažnju. MSP-ovi bi se trebali moći obratiti nadležnom tijelu države članice u kojoj imaju poslovni nastan s pomoću informacija navedenih na jedinstvenom portalu posvećenom prisilnom radu. Posebno bi se trebali moći povezati s nadležnim tijelom kako bi im se pružila potpora tijekom istrage. Dostatna sredstva za potporu također bi trebala biti dostupna na internetu na jasan i razumljiv način za MSP-ove.*
- (34) *Komisija bi trebala izdati smjernice o tome kako se uključiti u dijalog s nadležnim tijelima* ■ *kako bi gospodarskim subjektima, posebno MSP-ovima i drugim dionicima, pomogla da poštuju zabranu proizvoda nastalih prisilnim radom. Nadalje, Komisija bi također trebala izdati smjernice kako bi svim osobama ili udruženjima pomogla u podnošenju informacija.*
- (35) *Uzimajući u obzir raznolikost prava Unije koje se odnosi na pitanja prisilnog rada, Komisija bi gospodarskim subjektima, posebno MSP-ovima, trebala pružiti smjernice o tome kako primijeniti različite obveze koje proizlaze iz prava Unije.*

- (36) Komisija bi trebala izdati smjernice kako bi gospodarskim subjektima i nadležnim tijelima olakšala provedbu ove *Uredbe*. ***Smjernice za gospodarske subjekte*** trebale bi uključivati smjernice o dužnoj pažnji u vezi s prisilnim radom, ***među ostalim za različite vrste dobavljača i sektora djelatnosti, o najboljim praksama za okončanje prisilnog rada i otklanjanje štete u situacijama prisilnog rada te o odgovornom raskidu poslovnih odnosa. Otklanjanje štete znači vraćanje pogođene osobe ili osoba ili zajednica u situaciju koja je ekvivalentna ili što je moguće sličnija situaciji u kojoj bi bili da nije došlo do prisilnog rada, razmjerno uključenosti poduzeća u prisilni rad, uključujući financijsku ili nefinancijsku naknadu koju poduzeće pruža osobi ili osobama pogođenima prisilnim radom i, ako je primjenjivo, nadoknadu troškova javnim tijelima za eventualne potrebne korektivne mjere. Smjernice za nadležna tijela trebale bi biti usmjerene na informacije relevantne za praktičnu provedbu ove Uredbe.*** Smjernice o dužnoj pažnji u vezi s prisilnim radom trebale bi se temeljiti na Smjernicama o dužnoj pažnji za poduzeća iz Unije koje su Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje objavile u srpnju 2021. kako bi se u poslovanju i lancima opskrbe poduzeća iz Unije uklonio rizik od prisilnog rada. Smjernice bi trebale biti u skladu s drugim smjernicama Komisije u tom pogledu i smjernicama relevantnih međunarodnih organizacija. ***Smjernice bi trebalo izraditi uz savjetovanje s relevantnim dionicima i trebale bi se oslanjati na iskustva i najbolje prakse relevantnih tijela država članica.*** Pri utvrđivanju pokazatelja rizika trebalo bi uzeti u obzir izvješća međunarodnih organizacija, posebice MOR-a, te druge neovisne i provjerljive izvore informacija.

- (37) Budući da je prisilni rad globalni problem i s obzirom na međupovezanost globalnih lanaca *opskrbe*, potrebno je promicati međunarodnu suradnju protiv prisilnog rada, čime bi se ujedno poboljšala učinkovitost provedbe *ove Uredbe*. Komisija bi trebala *na odgovarajući način* surađivati i razmjenjivati informacije s tijelima trećih zemalja, *međunarodnim organizacijama i drugim relevantnim dionicima* kako bi poboljšala djelotvornu provedbu *ove Uredbe*. Međunarodna suradnja s tijelima trećih zemalja, *uključujući zemlje u kojima je na snazi slično zakonodavstvo*, trebala bi se odvijati na strukturiran način u okviru postojećih struktura dijaloga s *tim* zemljama ili, ako je potrebno, posebnih struktura dijaloga koje će se uspostaviti na ad hoc osnovi. *Ta bi suradnja trebala moći uključivati razmjenu informacija o rizicima od prisilnog rada, kao što su oni utvrđeni u bazi podataka, i o odlukama o zabrani proizvoda, ali ne bi smjela uključivati informacije o istragama koje su u tijeku. Delegacije Unije mogu doprinijeti širenju informacija o ovoj Uredbi i relevantnim dionicima olakšati podnošenje informacija o rizicima od prisilnog rada. Međunarodna suradnja može uključivati i razvoj inicijativa za suradnju i popratnih mjera za potporu relevantnim dionicima u njihovim nastojanjima da uklone prisilni rad iz globalnih lanaca opskrbe, kao i stvaranje poticajnih okruženja u trećim zemljama za promicanje i zaštitu ljudskih prava.*

- (38) Svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi ili udruženju koje nema pravnu osobnost trebalo bi omogućiti da nadležnim tijelima podnesu informacije ako smatraju da se na tržište Unije ili na raspolaganje na tržištu Unije stavljaju proizvodi nastali prisilnim radom te bi trebali biti obaviješteni o ishodu procjene podnesenih informacija. *Informacije o navodnim kršenjima trebalo bi podnijeti putem jedinstvene točke za podnošenje informacija koju je uspostavila Komisija i koja je dostupna na jedinstvenom portalu posvećenom prisilnom radu. Kako bi se osiguralo jednostavno podnošenje informacija i standardizacija podnesenih informacija, Komisija bi trebala izdati smjernice za korištenje jedinstvene točke za podnošenje informacija te bi trebala moći donijeti provedbene akte kako bi utvrdila postupovna pravila, predloške i pojedinosti vezane za podnošenje informacija. Podnesene informacije koje su očito nepotpune, neutemeljene ili podnesene u zloj vjeri trebalo bi odbaciti. Trebalo bi uspostaviti odgovarajuće mjere kako bi se osigurala zaštita svake osobe povezane s podnošenjem informacija ili s podnesenim informacijama, među ostalim od odmazde.*
- (39) *Zviždači nadležnim tijelima mogu skrenuti pozornost na nove informacije kako bi im pomogli da otkriju povrede ove Uredbe i kako bi im omogućili da djeluju. Kako bi se osiguralo da postoje odgovarajući aranžmani kako bi se zviždačima omogućilo da upozore nadležna tijela o postojećim ili mogućim povredama ove Uredbe i kako bi se zviždače zaštitilo od odmazde, ovom bi Uredbom trebalo predvidjeti da je Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁵ primjenjiva na prijave povreda ove Uredbe i na zaštitu osoba koje prijavljuju takve povrede u mjeri u kojoj su obuhvaćene osobnim područjem primjene te direktive.*

¹⁵ *Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019., str. 17.).*

- (40) *Radi povećanja pravne sigurnosti, primjenjivost Direktive (EU) 2019/1937, na temelju ove Uredbe, u pogledu prijavljivanja povreda ove Uredbe i zaštite osoba koje prijavljuju te povrede trebala bi biti odražena u toj direktivi. Prilog Direktivi (EU) 2019/1937 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti. Na državama je članicama da osiguraju da je, od datuma početka primjene ove Uredbe, ta izmjena odražena u mjerama za prenošenje donesenim u skladu s tom direktivom. Međutim, donošenje nacionalnih mjera za prenošenje nije uvjet za primjenjivost te direktive na prijavljivanje povreda ove Uredbe ili zaštitu osoba koje prijavljuju te povrede.*
- (41) *Kako bi se osigurao jednostavan pristup relevantnim informacijama u pogledu ove Uredbe, Komisija bi na razini Unije trebala uspostaviti jedinstveni internetski portal dostupan javnosti na svim službenim jezicima institucija Unije.*

- (42) Pri utvrđivanju mogućih kršenja zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom, **Komisija ili nadležna tijela** trebali bi slijediti pristup koji se temelji na riziku i procijeniti sve informacije koje su im dostupne. ***Kako bi u određivanju prioriteta svojih istraga primijenili pristup koji se temelji na riziku, Komisija i nadležna tijela trebali bi uzeti u obzir udio dijela proizvoda za koji se sumnja da je nastao prisilnim radom u konačnom proizvodu, količinu i volumen predmetnih proizvoda te razmjer i ozbiljnost prisilnog rada na koji se sumnja, među ostalim bi li prisilni rad koji su nametnula državna tijela mogao predstavljati razlog za zabrinutost. Komisija i nadležna tijela trebali bi uzeti u obzir i veličinu i ekonomske resurse gospodarskih subjekata te složenost lanca opskrbe te se u najvećoj mogućoj mjeri usredotočiti na gospodarske subjekte i, prema potrebi, dobavljače proizvoda koji su bliži riziku od prisilnog rada i imaju najveći utjecaj na sprečavanje, ublažavanje i okončanje korištenja prisilnog rada.***

- (43) *Prije pokretanja istrage vodeće nadležno tijelo trebalo bi moći zatražiti informacije od gospodarskih subjekata obuhvaćenih procjenom i od drugih relevantnih dionika, uključujući osobe ili udruženja koji su nadležnim tijelima podnijeli relevantne informacije. Vodeće nadležno tijelo trebalo bi moći odlučiti da neće zatražiti dodatne informacije od gospodarskih subjekata ako procijeni da bi to moglo dovesti do pokušaja tih gospodarskih subjekata da prikriju prisilni rad i time ugroze istragu. Vodeće nadležno tijelo trebalo bi pokrenuti istragu ako na temelju svoje procjene svih dostupnih informacija ili na temelju bilo kojih drugih dostupnih činjenica, ako tijekom preliminarne faze istrage nije bilo moguće prikupiti informacije i dokaze, utvrdi da postoji potkrijepljena sumnja da je došlo do kršenja zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom.*

I

- (44) Kako bi se povećala djelotvornost zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom, nadležna tijela trebala bi gospodarskim subjektima pružiti razuman rok za utvrđivanje, ublažavanje, sprečavanje i okončanje rizika od prisilnog rada, *uzimajući u obzir, među ostalim, složenost procesa i broj uključenih dionika.*

- (45) Prije pokretanja istrage, vodeće nadležno tijelo trebalo bi od gospodarskih subjekata obuhvaćenih procjenom zahtijevati pružanje informacija o djelovanjima koja su poduzeli za ublažavanje, sprečavanje, okončanje rizika od prisilnog rada *ili otklanjanje štete u slučajevima prisilnog rada* u svojem poslovanju i lancima *opskrbe* u pogledu proizvoda obuhvaćenih procjenom. Provedba dužne pažnje u odnosu na prisilni rad trebala bi *doprinijeti da se pomogne* gospodarskom subjektu da ima manji rizik od prisilnog rada u svojem poslovanju i lancima *opskrbe*. Odgovarajuća dužna pažnja u skladu s relevantnim pravom Unije i međunarodnim standardima može pomoći u identifikaciji prisilnog rada u lancu *opskrbe* i odgovoru na takav rad. To podrazumijeva da ne bi trebalo pokretati istragu ako vodeće nadležno tijelo smatra da ne postoji potkrijepljena sumnja na kršenje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom *ili da su razlozi za potkrijepljenu sumnju uklonjeni*, na primjer zato što se, među ostalim, primjenjivo zakonodavstvo, smjernice, preporuke ili druge obveze dužne pažnje u vezi s prisilnim radom primjenjuju na način kojim se ublažava, sprečava i okončava rizik od prisilnog rada.
- (46) Kad zahtijeva informacije tijekom istrage, vodeće nadležno tijelo trebalo bi, u mjeri u kojoj je to moguće i u skladu s učinkovitim provođenjem istrage, prednost dati gospodarskim subjektima pod istragom koji su uključeni u korake lanca *opskrbe* koji su što je moguće bliži koracima u kojima je vjerojatno da će nastati rizik od prisilnog rada te uzeti u obzir veličinu i gospodarske resurse gospodarskih subjekata te količinu predmetnih proizvoda i razmjere prisilnog rada na koji se sumnja.

- (47) Vodeće nadležno tijelo trebalo bi snositi teret utvrđivanja je li prisilni rad korišten u bilo kojoj fazi proizvodnje, ubiranja ili vađenja proizvoda koji su stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu ili za izvoz, uključujući u obradi ili preradi povezanoj s proizvodom, na temelju svih informacija i dokaza prikupljenih tijekom istrage, uključujući njezinu preliminarnu fazu. Kako bi se osiguralo njihovo pravo na zakonito postupanje, gospodarski subjekti trebali bi tijekom istrage imati priliku nadležnim tijelima pružiti informacije u svoju obranu. *Ako gospodarski subjekt ili javno tijelo kao odgovor na zahtjev za informacije vodećeg nadležnog tijela odbiju ili bez valjanog opravdanja ne pruže zatražene informacije, pruže nepotpune ili netočne informacije s ciljem blokiranja istrage, pruže obmanjujuće informacije ili na drugi način ometu istragu, među ostalim ako se utvrdi rizik od prisilnog rada koji su nametnula državna tijela, vodeće nadležno tijelo trebalo bi na temelju svih drugih relevantnih i provjerljivih informacija prikupljenih tijekom preliminarne faze istrage ili tijekom istrage moći utvrditi da je zabrana proizvoda nastalih prisilnim radom prekršena. Vodeće nadležno tijelo također bi trebalo uzeti u obzir te čimbenike pri preispitivanju odluke donesene na toj osnovi.*

(48) *Ako vodeće nadležno tijelo utvrdi da su gospodarski subjekti prekršili zabranu proizvoda nastalih prisilnim radom, **trebalo** bi bez odgode zabraniti stavljanje na tržište Unije i stavljanje na raspolaganje na tržištu Unije te izvoz iz Unije takvih proizvoda i zahtijevati od gospodarskih subjekata nad kojima je provedena istraga da s tržišta Unije povuku **predmetne** proizvode koji su već stavljeni na raspolaganje **te da doniraju kvarljive proizvode u dobrotvorne svrhe ili svrhe od javnog interesa. U slučaju proizvoda koji nisu kvarljivi, gospodarski subjekti trebali bi reciklirati takve proizvode, a ako to nije moguće, trebali bi proizvod uništiti, onesposobiti ili na neki drugi način zbrinuti u skladu s nacionalnim pravom usklađenim s pravom Unije, uključujući pravo Unije o gospodarenju otpadom. Međutim, posebnu pozornost trebalo bi posvetiti sprečavanju poremećaja u lancima opskrbe od strateške ili kritične važnosti za Uniju i, u tom pogledu, proizvodima čije bi zbrinjavanje promijenilo pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i takvih lanaca opskrbe. U tim slučajevima, odstupajući od obveze izdavanja naloga za zbrinjavanje predmetnog proizvoda, vodeće nadležno tijelo trebalo bi, prema potrebi, moći naložiti zadržavanje dotičnog proizvoda na određeno razdoblje, na trošak gospodarskih subjekata. Pri procjenjivanju strateške ili kritične važnosti proizvoda za Uniju, vodeće nadležno tijelo trebalo bi posebno uzeti u obzir popis sektora utvrđen u Uredbi (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁶ i Preporuci Komisije (EU) 2023/2113¹⁷ te proizvode navedene u Uredbi (EU) 2024/1252 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸.***

¹⁶ Uredba (EU) 2024/1735 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira mjera za jačanje europskog ekosustava za proizvodnju tehnologija s nultom neto stopom emisija i izmjeni Uredbe (EU) 2018/1724 (SL L, 2024/1735, 28.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1735/oj>).

¹⁷ Preporuka Komisije (EU) 2023/2113 od 3. listopada 2023. o područjima tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a za daljnju procjenu rizika s državama članicama (SL L, 2023/2113, 11.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj>).

¹⁸ Uredba (EU) 2024/1252 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o uspostavi okvira za osiguravanje sigurne i održive opskrbe kritičnim sirovinama i o izmjeni uredbi (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 i (EU) 2019/1020 (SL L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>).

Pri procjenjivanju je li odstupanje od obveze izdavanja naloga za zbrinjavanje primjereno, vodeće nadležno tijelo trebalo bi imati na umu vjerojatnost da će dotični gospodarski subjekti ispuniti uvjete za preispitivanje odluke kojom se utvrđuje kršenje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom u razdoblju koje je odredilo vodeće nadležno tijelo. Razdoblje koje je odredilo vodeće nadležno tijelo omogućilo bi dotičnim gospodarskim subjektima da dokažu da su uklonili prisilni rad u pogledu dotičnog proizvoda tako što su ga okončali u svojem lancu opskrbe. Promjena lanca opskrbe, u smislu oslanjanja na druge dobavljače, ne može se smatrati metodom uklanjanja prisilnog rada u pogledu proizvoda na koji se odnosi ta odluka jer bi rezultat bio drukčiji proizvod. Ako dotični gospodarski subjekti pruže dokaze o uklanjanju prisilnog rada u pogledu predmetnog proizvoda, vodeće nadležno tijelo trebalo bi preispitati svoju odluku kojom zabranjuje stavljanje na tržište Unije i stavljanje na raspolaganje na tržištu Unije takvih proizvoda, što dovodi do njezina povlačenja, te bi stoga trebalo prekinuti zadržavanje predmetnih proizvoda. Ako dotični gospodarski subjekti ne pruže takve dokaze, trebali bi postupiti po nalogu za zabrinjavanje predmetnih proizvoda nakon isteka razdoblja navedenog u odluci kojom se zabranjuje stavljanje na tržište Unije i stavljanje na raspolaganje na tržištu Unije takvih proizvoda, a koja sadržava nalog za zadržavanje proizvoda na određeno razdoblje.

- (49) U odluci kojom se utvrđuje kršenje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom *vodeće* nadležno tijelo trebalo bi navesti nalaze istrage i informacije na kojima se nalazi temelje te odrediti razuman rok u kojem bi gospodarski subjekti trebali postupiti u skladu s odlukom, kao i informacije za identificiranje proizvoda na koji se odluka primjenjuje. Komisija bi trebala biti ovlaštena za donošenje provedbenih akata potrebnih za utvrđivanje pojedinosti informacija koje takve odluke trebaju sadržavati. ***Odluke vodećeg nadležnog tijela trebale bi se objaviti.***
- (50) Pri određivanju razumnog roka za postupanje u skladu s nalogima utvrđenima u odluci kojom se utvrđuje kršenje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom *vodeće* nadležno tijelo trebalo bi uzeti u obzir veličinu i gospodarske resurse predmetnih gospodarskih subjekata.
- (51) Kako bi se osiguralo djelotvorno izvršavanje, odluke koje je donijelo vodeće nadležno tijelo u jednoj državi članici trebala bi priznati i izvršiti nadležna tijela u drugim državama članicama u pogledu proizvoda s istim identifikacijskim informacijama iz istog lanca opskrbe za koji je utvrđen prisilni rad.
- (52) Nakon što pruže nove *bitne* informacije ***koje dokazuju da su proizvodi koji su stavljeni na tržište Unije ili stavljeni na raspolaganje na tržištu Unije ili su namijenjeni izvozu iz tržišta Unije u skladu sa zabranom proizvoda nastalih prisilnim radom*** gospodarski subjekti trebali bi moći zatražiti preispitivanje odluka *vodećih* nadležnih tijela na temelju ove Uredbe. *Vodeće* nadležno tijelo trebalo bi povući svoju odluku *pro futuro* ako ***gospodarski subjekti dokažu da su postupili u skladu s tom odlukom i uklonili prisilni rad iz svog poslovanja ili svojih lanaca opskrbe u pogledu predmetnih proizvoda. Odluke vodećih nadležnih tijela na temelju ove Uredbe trebale bi podlijegati sudskom preispitivanju u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom.***

- (53) Ako gospodarski subjekti ne postupe u skladu s odlukom **vodećeg** nadležnog **tijela** do kraja utvrđenog roka, nadležna tijela trebala bi osigurati da je zabranjeno stavljanje na tržište Unije ili stavljanje na raspolaganje na tržištu Unije **■ predmetnih** proizvoda, ili njihov izvoz ili osigurati njihovo povlačenje s tržišta Unije te da se svi kvarljivi proizvodi koji su preostali kod relevantnih gospodarskih subjekata **doniraju u dobrotvorne svrhe ili svrhe od javnog interesa. Nadležna tijela trebala bi osigurati da se proizvodi koji nisu kvarljivi recikliraju ili ako to nije moguće**, da se unište, onesposobe ili na drugi način zbrinu u skladu s nacionalnim pravom usklađenim s pravom Unije, uključujući pravo Unije o gospodarenju otpadom **i ekološkom dizajnu održivih proizvoda**, na trošak gospodarskih subjekata. **Ako je to moguće, nadležna tijela trebala bi osigurati da metoda zbrinjavanja ili uništavanja odabrana među svim dostupnim mogućnostima ima najmanji mogući utjecaj na okoliš. Nadležna tijela država članica trebala bi biti odgovorna za izvršavanje odluka na svojem državnom području, uključujući odluka koje donosi Komisija. Nakon što se odluka priopći putem ICSMS-a, sva nadležna tijela na koja se odnosi ta odluka trebala bi poduzeti relevantne mjere izvršavanja predviđene ovom Uredbom.**

- (54) *Kada se izvršava zabrana stavljanja na tržište i stavljanja na raspolaganje na tržištu ili izvoz proizvoda nastalih prisilnim radom, trebalo bi uzeti u obzir učinak na dobrobit životinja kako bi se dotične životinje pošteđjelo boli, nelagode ili patnje koje se mogu izbjeći. Osim toga, ovom se Uredbom ne bi trebalo dovoditi u pitanje pravo Unije o dobrobiti životinja, kao što su uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2005¹⁹ i (EZ) br. 1099/2009²⁰.*

- (55) O odlukama **vodećih** nadležnih tijela kojima se utvrđuje kršenje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom trebalo bi obavijestiti carinska tijela, koja trebaju nastojati identificirati predmetni proizvod među proizvodima koji su deklarirani za puštanje u slobodni promet ili izvoz. Nadležna tijela **država članica** trebala bi biti odgovorna za cjelokupno izvršavanje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije i proizvoda koji ulaze na to tržište ili izlaze s njega. Budući da je prisilni rad dio postupka proizvodnje i ne ostavlja trag na proizvodu i budući da Uredba (EU) 2019/1020 obuhvaća samo proizvedene proizvode te je njezino područje primjene ograničeno na puštanje u slobodni promet, carinska tijela ne bi mogla autonomno djelovati na temelju Uredbe (EU) 2019/1020 za potrebe primjene i izvršavanja zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom. Posebnom organizacijom provjera u pojedinačnim državama članicama ne bi trebalo dovoditi u pitanje Uredbu (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća²¹ i njezine opće odredbe o ovlastima provjere i nadzornim ovlastima carinskih tijela.

¹⁹ *Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2005 od 22. prosinca 2004. o zaštiti životinja tijekom prijevoza i s prijevozom povezanih postupaka i o izmjeni direktiva 64/432/EEZ i 93/119/EZ i Uredbe (EZ) br. 1255/97 (SL L 3, 5.1.2005., str. 1.).*

²⁰ *Uredba Vijeća (EZ) br. 1099/2009 od 24. rujna 2009. o zaštiti životinja u trenutku usmrćivanja (SL L 303, 18.11.2009., str. 1.).*

²¹ Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL L 269, 10.10.2013., str. 1.).

- (56) Informacije koje gospodarski subjekti trenutačno **pružaju ili** stavljaju na raspolaganje carinskim tijelima uključuju samo opće informacije o proizvodima, no nedostaju informacije o proizvođaču ili proizvođaču poljoprivrednih proizvoda ili sirovina i dobavljačima proizvoda, kao i specifične informacije o proizvodima. Kako bi carinska tijela identificirala proizvode koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega kojima se krši ova Uredba i koje bi stoga trebalo zaustaviti na vanjskim granicama Unije, gospodarski subjekti trebali bi carinskim tijelima podnijeti informacije koje omogućuju identificiranje proizvoda na koje se odnosi odluka **vodećeg** nadležnog tijela. One bi trebale uključivati informacije o proizvođaču ili proizvođaču poljoprivrednih proizvoda ili sirovina i dobavljačima proizvoda te sve ostale informacije o samom proizvodu. U tu bi svrhu Komisija trebala biti ovlaštena za donošenje delegiranih akata kojima se identificiraju proizvodi za koje bi se takve informacije trebale pružati, među ostalim putem baze podataka uspostavljene na temelju ove Uredbe, te informacije i odluke **vodećih** nadležnih tijela unesene u ICSMS. Nadalje, Komisija bi trebala biti ovlaštena za donošenje **provedbenih akata** potrebnih za utvrđivanje pojedinosti informacija koje gospodarski subjekti trebaju **pružiti ili** staviti na raspolaganje carinskim tijelima. Takve bi informacije trebale uključivati opis, naziv ili robnu marku proizvoda, posebne zahtjeve iz prava Unije za identificiranje proizvoda kao što je stavljanje na proizvod vrste, reference, modela, serije ili serijskog broja, njihovo navođenje na pakiranju ili u dokumentu priloženom uz proizvod ili navođenje jedinstvenog identifikatora digitalne putovnice za proizvode, te pojedinosti o proizvođaču ili proizvođaču poljoprivrednih proizvoda ili sirovina i dobavljačima proizvoda, uključujući, za svakog od njih, naziv, tvrtku ili registrirani žig, podatke za kontakt, jedinstveni identifikacijski broj u zemlji u kojoj imaju poslovni nastan i, ako je dostupan, registracijski i identifikacijski broj gospodarskog subjekta, U okviru preispitivanja Carinskog zakonika Unije razmotrit će se uvođenje informacija u carinsko zakonodavstvo koje gospodarski subjekti moraju **pružiti ili** staviti na raspolaganje carinskim tijelima radi izvršavanja ove Uredbe i, u širem smislu, radi jačanja transparentnosti lanca opskrbe. **Komisija bi gospodarskim subjektima, a posebno MSP-ovima, trebala izdati smjernice i pružiti potporu u vezi s prikupljanjem potrebnih informacija.**

- (57) Carinska tijela koja identificiraju proizvod koji bi mogao biti obuhvaćen odlukom kojom se utvrđuje kršenje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom koju im je priopćilo *vodeće* nadležno tijelo, trebala bi suspendirati puštanje u promet tog proizvoda i odmah o tome obavijestiti nadležna tijela. Nadležna tijela trebala bi u razumnom roku donijeti zaključak o slučaju o kojem su ih obavijestila carinska tijela, tako da potvrde da je predmetni proizvod obuhvaćen odlukom ili to zaniječū. Ako je potrebno *i propisno opravdano*, nadležna tijela trebala bi biti ovlaštena zahtijevati nastavak suspenzije puštanja u promet predmetnog proizvoda *uzimajući u obzir moguću štetu za gospodarski subjekt*. Ako u određenom roku nema zaključka nadležnog tijela, carinska tijela trebala bi proizvode pustiti u promet ako su ispunjeni svi drugi primjenjivi zahtjevi i formalnosti. Općenito, puštanje proizvoda u slobodni promet ili izvoz ne bi se trebalo smatrati dokazom sukladnosti s pravom Unije jer takvo puštanje ne uključuje nužno sveobuhvatnu procjenu sukladnosti.

- (58) Ako nadležna tijela zaključe da proizvod odgovara odluci kojom se utvrđuje kršenje zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom, ona bi trebala odmah obavijestiti carinska tijela, koja trebaju odbiti njegovo puštanje u slobodni promet ili izvoz. ***Na zahtjev nadležnog tijela te u ime i pod odgovornošću tog nadležnog tijela carinska tijela trebala bi moći alternativno zaplijeniti taj proizvod i staviti ga na raspolaganje tom nadležnom tijelu i pod njegovu odgovornost. U takvim slučajevima relevantno nadležno tijelo trebalo bi poduzeti sve potrebne mjere kako bi se osiguralo odgovarajuće zbrinjavanje predmetnog proizvoda, uključujući njegovo doniranje u dobrotvorne svrhe ili svrhe od javnog interesa, njegovo recikliranje ili drugo zbrinjavanje u skladu s nacionalnim pravom usklađenim s pravom Unije na trošak relevantnog gospodarskog subjekta.***
- (59) ***Vodeće nadležno tijelo trebalo bi uzeti u obzir rizik od raskida poslovnih odnosa s gospodarskim subjektima koji su povezani s proizvodima ili regijama u bazi podataka ili čiji je proizvod uklonjen s tržišta Unije, kao i posljedice za pogođene radnike. Vodeće nadležno tijelo bi stoga, prema potrebi, trebalo pružati potporu gospodarskim subjektima u donošenju i provedbi prikladnih i djelotvornih mjera za okončanje prisilnog rada. Odgovoran raskid poslovnih odnosa uključuje poštovanje kolektivnih ugovora i definiranje eskalacijskih mjera.***

- (60) Uvjete koji se primjenjuju na proizvode tijekom suspenzije njihova puštanja u slobodni promet ili izvoz, uključujući njihovo skladištenje ili uništavanje i zbrinjavanje ako je odbijeno puštanje takvih proizvoda u slobodni promet, trebaju odrediti carinska tijela, ako je primjenjivo u skladu s Uredbom (EU) br. 952/2013. Ako proizvodi koji ulaze na tržište Unije zahtijevaju daljnju preradu, podliježu odgovarajućem carinskom postupku kojim se odobrava takva prerada u skladu s člancima 220., 254., 256., 257. i 258. Uredbe (EU) br. 952/2013.
- (61) Ako je za potrebe provođenja zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom potrebno obrađivati osobne podatke na temelju ove Uredbe, takvu obradu trebalo bi provoditi u skladu s pravom Unije o zaštiti osobnih podataka. Svaka obrada osobnih podataka na temelju zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom trebala bi podlijegati uredbama (EU) 2016/679²² i (EU) 2018/1725²³ Europskog parlamenta i Vijeća.

²² Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), (SL L 119, 4.5.2016., str. 1.).

²³ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ, (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

- (62) Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu ove Uredbe, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji *u pogledu postupovnih pravila i pojedinosti aranžmana za upotrebu ICSMS-a; postupovnih pravila, predložaka i pojedinosti za podnošenje informacija o navodnim kršenjima zabrane stavljanja na tržište Unije ili stavljanja na raspolaganje na tržištu Unije proizvoda nastalih prisilnim radom ili izvoza tih proizvoda; odluka koje je donijela Komisija i kojima je utvrđeno kršenje zabrane stavljanja na tržište Unije ili stavljanja na raspolaganje na tržištu Unije proizvoda nastalih prisilnim radom ili izvoza tih proizvoda; povlačenja tih odluka; pojedinosti o sadržaju tih odluka i jednakovrijednih odluka koje su donijela vodeća nadležna tijela; te aranžmana i pojedinosti za pružanje ili stavljanje na raspolaganje carinskim tijelima određenih informacija o određenim proizvodima ili skupinama proizvoda.* Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća²⁴.

²⁴ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije, (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (63) ***Komisija bi trebala donijeti provedbene akte koji se odmah primjenjuju kada u opravdanim slučajevima povezanim s povlačenjem odluka kojima je utvrđeno kršenje zabrane stavljanja na tržište ili stavljanja na raspolaganje na tržištu ili izvoza proizvoda nastalih prisilnim radom to zahtijevaju krajnje hitni razlozi.***
- (64) Radi nadopune ili izmjene određenih elemenata ove Uredbe koji nisu ključni, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”). Posebno je važno da Komisija tijekom svojih priprema provede odgovarajuća savjetovanja, uključujući ona na razini stručnjaka, te da se ta savjetovanja provedu u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva²⁵ od 13. travnja 2016. Osobito, s ciljem osiguravanja ravnopravnog sudjelovanja u pripremi delegiranih akata, Europski parlament i Vijeće primaju sve dokumente istodobno kada i stručnjaci iz država članica te njihovi stručnjaci sustavno imaju pristup sastancima stručnih skupina Komisije koji se odnose na pripremu delegiranih akata.
- (65) Kako bi se osiguralo da carinska tijela ***moгу učinkovito djelovati, Komisiji bi trebalo delegirati ovlast za donošenje akata u skladu s člankom 290. UFEU-a u vezi s daljnjim određivanjem dodatnih*** informacija za identificiranje ***predmetnog proizvoda koje bi gospodarski subjekti trebali staviti na raspolaganje ili pružiti carinskim tijelima*** u pogledu proizvoda koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega. ***Te informacije trebale bi biti informacije koje identificiraju dotični proizvod, informacije o proizvođaču ili proizvođaču poljoprivrednih proizvoda ili sirovina i informacije o dobavljačima proizvoda.*** Carinskim tijelima treba omogućiti da brzo dobiju informacije o određenim proizvodima identificiranim u odlukama vodećih nadležnih tijela kako bi mogla djelotvorno i brzo djelovati i poduzimati mjere. U takvim slučajevima delegirane akte treba donositi po hitnom postupku.

²⁵ SL L 123, 12.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

- (66) *Države članice bi trebale svojim nadležnim tijelima dodijeliti ovlast za izricanje i provedbu učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih sankcija u slučajevima kada gospodarski subjekt nije postupio u skladu s odlukom kojom se zabranjuje stavljanje proizvoda nastalih prisilnim radom na tržište. Države članice trebale bi utvrditi pravila o sankcijama koje se primjenjuju u slučaju nepoštovanja odluke, uzimajući u obzir elemente kao što su težina i trajanje kršenja, prethodna kršenja od strane gospodarskog subjekta, stupanj suradnje s nadležnim tijelima i svi drugi olakotni ili otegotni čimbenici primjenjivi na okolnosti konkretnog slučaja. Komisija bi trebala izdati smjernice za države članice o metodi izračuna financijskih sankcija i primjenjivim pragovima, a Mreža Unije za borbu protiv proizvoda nastalih prisilnim radom trebala bi promicati najbolje prakse u primjeni takvih sankcija.*
- (67) *Komisija bi trebala provesti evaluaciju provedbe i izvršavanja ove Uredbe i dostaviti izvješće o tome Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru. U izvješću bi trebalo procijeniti doprinos ove Uredbe uklanjanju proizvoda nastalih prisilnim radom s tržišta Unije i borbi protiv prisilnog rada, kao i suradnji među nadležnim tijelima i međunarodnoj suradnji u cilju uklanjanja prisilnog rada. U izvješću bi također trebalo procijeniti učinak ove Uredbe na poduzeća, posebno MSP-ove, i na žrtve, kao i ukupne troškove i koristi zabrane proizvoda nastalih prisilnim radom. U izvješću bi trebalo dodatno ocijeniti usklađenost ove Uredbe s drugim relevantnim pravom Unije.*

- (68) *Ovom se Uredbom poštuje pravo na dobru upravu sadržano u članku 41. Povelje, koje uključuje, među ostalim, pravo svake osobe na saslušanje prije poduzimanja bilo kakve pojedinačne mjere koja bi na nju mogla nepovoljno utjecati. U tom pogledu, vodeće nadležno tijelo koje provodi istragu trebalo bi obavijestiti dotične gospodarske subjekte o pokretanju istrage i njezinim mogućim posljedicama. Kako bi se osiguralo njihovo pravo na zakonito postupanje, gospodarski subjekti trebali bi na zahtjev tijekom istrage imati priliku nadležnim tijelima pružiti informacije u svoju obranu. Gospodarski subjekti trebali bi imati mogućnost da pružanjem novih bitnih informacija zatraže od vodećeg nadležnog tijela da preispita odluku koja na njih utječe. Odluke nadležnih tijela država članica trebale bi podlijegati sudskom preispitivanju predviđenom primjenjivim nacionalnim pravom. Odluke koje Komisija donese na temelju ove Uredbe podliježu preispitivanju Suda Europske unije u skladu s člankom 263. UFEU-a.*

- (69) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, odnosno ***zabranu gospodarskim subjektima da stavljaju na tržište Unije ili stavljaju na raspolaganje na tržištu Unije ili izvoze s tržišta Unije proizvode nastale prisilnim radom kako bi se poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta te*** istodobno ***doprinijelo borbi protiv prisilnog rada***, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njezina opsega ili učinaka on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. UEU-a. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (70) Kako bi se omogućila brza primjena mjera predviđenih ovom Uredbom, ova Uredba trebala bi stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Poglavlje I.
Opće odredbe

Članak 1.
Predmet, cilj i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju pravila kojima se gospodarskim subjektima zabranjuje stavljanje na tržište Unije i stavljanje na raspolaganje na tržištu Unije ili izvoz s tržišta Unije proizvoda nastalih prisilnim radom ***kako bi se poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta te istodobno doprinijelo borbi protiv prisilnog rada.***
2. Ova Uredba ne obuhvaća povlačenje proizvoda koji su dospjeli do krajnjih korisnika na tržištu Unije.
3. ***Ovom se Uredbom ne stvaraju dodatne obveze u pogledu dužne pažnje za gospodarske subjekte, osim onih koje su već predviđene u pravu Unije ili nacionalnom pravu.***

Članak 2.
Definicije

Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „prisilni rad” znači prisilni ili obvezni rad kako je definiran u članku 2. Konvencije MOR-a br. 29 ***■***, ***uključujući prisilni rad djeteta;***

2. „prisilni rad koji su nametnula državna tijela” znači korištenje prisilnog rada kako je opisano u članku 1. Konvencije MOR-a br. 105;
3. „dužna pažnja u vezi s prisilnim radom” znači nastojanja gospodarskih subjekata da provode obvezne zahtjeve, dobrovoljne smjernice, preporuke ili prakse za utvrđivanje, sprečavanje, ublažavanje ili okončanje korištenja prisilnog rada u odnosu na proizvode koji se trebaju staviti *na tržište Unije ili* staviti na raspolaganje na tržištu Unije ili izvesti;
4. „stavljanje na raspolaganje na tržištu” znači svaka isporuka proizvoda za distribuciju, potrošnju ili upotrebu na tržištu Unije u okviru trgovačke djelatnosti s plaćanjem ili besplatno ■ ;
5. „stavljanje na tržište” znači prvo stavljanje proizvoda na raspolaganje na tržištu Unije;
6. „proizvod” znači svaki proizvod koji se može vrednovati u novcu i koji kao takav može biti predmet poslovnih transakcija, neovisno o tome vadi li se, ubire ili proizvodi;
7. „proizvod nastao prisilnim radom” znači proizvod za koji je u cijelosti ili djelomično korišten prisilni rad u bilo kojoj fazi njegova vađenja, ubiranja ili proizvodnje, uključujući u obradi ili preradi povezanoj s proizvodom u bilo kojoj fazi njegova lanca opskrbe;

8. *„lanac opskrbe” znači sustav aktivnosti, procesa i aktera uključenih u sve faze uzlazno od stavljanja proizvoda na raspolaganje na tržištu, odnosno vađenja, ubiranja i proizvodnje proizvoda u cijelosti ili djelomično, uključujući u obradi ili preradi povezanoj s proizvodom u bilo kojoj od tih faza;*
9. „gospodarski subjekt” znači svaka fizička ili pravna osoba ili udruženje osoba koji stavljaju proizvode na tržište Unije ili stavljaju proizvode na raspolaganje na tržištu Unije ili izvoze proizvode *iz Unije*;
10. „proizvođač” znači *svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi proizvod ili za koju se proizvod projektira ili proizvodi, i koja taj proizvod stavlja na tržište pod svojim imenom ili žigom*;
11. „proizvođač poljoprivrednih proizvoda ili sirovina” znači proizvođač poljoprivrednih proizvoda kako je navedeno u članku 38. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije ili proizvođač sirovina;
12. „dobavljač proizvoda” znači svaka fizička ili pravna osoba ili udruženje osoba u lancu opskrbe koji kao proizvođač ili u bilo kojem drugom svojstvu u cijelosti ili djelomično vade, ubiru ili proizvode proizvod ili interveniraju u obradi ili preradi povezanoj s proizvodom u bilo kojoj fazi njegova lanca opskrbe;

13. *„krajnji korisnik” znači svaka fizička ili pravna osoba koja boravi ili ima poslovni nastan u Uniji i kojoj se proizvod stavi na raspolaganje kao potrošaču, izvan okvira bilo kakve komercijalne, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti, ili kao profesionalnom krajnjem korisniku tijekom njegovih industrijskih ili stručnih aktivnosti;*
14. „uvoznik” znači svaka fizička ili pravna osoba ili udruženje osoba s poslovnim nastanom u Uniji koji na tržište Unije stavljaju proizvod iz treće zemlje;
15. „izvoznik” znači izvoznik kako je definiran u članku 1. točki 19. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446²⁶;
16. „potkrijepljena sumnja” znači **razuman pokazatelj** koji se temelji na objektivnim, **činjeničnim** i provjerljivim informacijama, zbog kojeg Komisija ili nadležna tijela sumnjaju da je vjerojatno da je proizvod nastao prisilnim radom;
17. *„vodeće nadležno tijelo” znači tijelo odgovorno na temelju članka 15. za procjenu podnesenih informacija, provođenje istraga i donošenje odluka, odnosno nadležno tijelo države članice ili Komisija;*
18. „carinska tijela” znači carinska tijela kako su definirana u članku 5. točki 1. Uredbe (EU) br. 952/2013;

²⁶ Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije (SL L 343, 29.12.2015., str. 1.).

19. „proizvodi koji ulaze na tržište Unije” znači proizvodi iz trećih zemalja koji su namijenjeni za stavljanje na tržište Unije ili za privatnu upotrebu ili potrošnju unutar carinskog područja Unije i **za stavljanje** u carinski postupak „puštanja u slobodan promet”;
20. „proizvodi koji izlaze s tržišta Unije” znači proizvodi **namijenjeni za stavljanje** u carinski postupak „izvoza”;
21. „puštanje u slobodan promet” znači postupak utvrđen člankom 201. Uredbe (EU) br. 952/2013;
22. „izvoz” znači postupak utvrđen člankom 269. Uredbe (EU) br. 952/2013.

Članak 3.

Zabrana proizvoda nastalih prisilnim radom

Gospodarski subjekti ne smiju stavljati na tržište Unije ni stavljati na raspolaganje na tržištu Unije proizvode nastale prisilnim radom niti smiju izvoziti takve proizvode.

Članak 4.

Prodaja na daljinu

Proizvodi koji se nude na prodaju preko interneta ili drugim sredstvima prodaje na daljinu smatraju se stavljenima na raspolaganje na tržištu ako je ponuda usmjerena na krajnje korisnike u Uniji. Ponuda za prodaju smatra se usmjerenom na krajnje korisnike u Uniji ako relevantni gospodarski subjekt na bilo koji način usmjeri svoje aktivnosti na državu članicu.

Članak 5.

Nadležna tijela

1. Svaka država članica određuje jedno ili više nadležnih tijela odgovornih za ispunjavanje obveza utvrđenih u ovoj Uredbi. Nadležna tijela država članica ***i Komisija blisko surađuju i odgovorni*** su za osiguravanje djelotvorne i ujednačene provedbe ove Uredbe u cijeloj Uniji.

2. Ako odredi više nadležnih tijela, država članica jasno razgraničuje njihove odgovarajuće dužnosti i uspostavlja mehanizme komunikacije i koordinacije kojima se tim tijelima omogućuje da blisko surađuju i djelotvorno izvršavaju svoje dužnosti.
3. Najkasnije ... **[12 mjeseci]** od datuma stupanja na snagu ove Uredbe/ države članice putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz **članka 7. stavka 1.** dostavljaju Komisiji i ostalim državama članicama sljedeće informacije:
 - (a) nazive, adrese i podatke za kontakt nadležnog tijela (ili više njih); i
 - (b) područja nadležnosti nadležnog tijela (ili više njih).

Države članice redovito ažuriraju informacije utvrđene u točkama (a) i (b).

4. Komisija objavljuje popis nadležnih tijela na **jedinstvenom portalu posvećenom prisilnom radu** iz članka 12. i redovito ažurira taj popis na temelju ažuriranja koje primi od država članica.
5. Države članice osiguravaju da njihova nadležna tijela izvršavaju svoje ovlasti nepristrano, transparentno i uz dužno poštovanje obveza čuvanja poslovne tajne. Države članice osiguravaju da njihova nadležna tijela imaju potrebne ovlasti, **stručno znanje** i resurse za provođenje istraga, uključujući dostatna proračunska sredstva ■ .

6. *Države članice osiguravaju da njihova nadležna tijela blisko koordiniraju i razmjenjuju informacije s relevantnim nacionalnim tijelima, kao što su tijela inspekcije rada te pravosudna tijela i tijela za izvršavanje zakonodavstva, uključujući tijela nadležna za borbu protiv trgovanja ljudima, i tijelima koja su države članice imenovale u skladu s Direktivom (EU) 2019/1937.*
7. Države članice svojim nadležnim tijelima dodjeljuju ovlast za izricanje sankcija u skladu s člankom 37. *bilo izravno, u suradnji s ostalim tijelima, ili podnošenjem zahtjeva nadležnim pravosudnim tijelima.*

Poglavlje II.

Upravljanje

Članak 6.

Mreža Unije za suzbijanje proizvoda nastalih prisilnim radom

1. ***Ovime se uspostavlja*** Mreža Unije za suzbijanje proizvoda nastalih prisilnim radom („Mreža”).
2. Mreža služi kao platforma za strukturiranu koordinaciju i suradnju nadležnih tijela država članica i Komisije te za pojednostavnjenje izvršavanja ove Uredbe unutar Unije, čime izvršavanje postaje djelotvornije i dosljednije.

3. Mreža se sastoji od predstavnika svake države članice, predstavnika Komisije i, prema potrebi, *predstavnika* carinskih tijela.
4. *Komisija koordinira rad Mreže. Predstavnik Komisije predsjedava sastancima Mreže.*
5. *Tajništvo Mreže pruža Komisija. Tajništvo organizira sastanke Mreže te joj pruža tehničku i logističku potporu.*
6. *Članovi Mreže aktivno sudjeluju kako bi osigurali učinkovitu koordinaciju i suradnju te radi doprinosa ujednačenoj provedbi ove Uredbe.*
7. Mreža ima sljedeće zadaće:
 - (a) olakšavati utvrđivanje zajedničkih prioriteta *izvršavanja kako bi se postigao cilj ove Uredbe kako je utvrđen u članku 1.;*
 - (b) *olakšavati koordinaciju istraga;*
 - (c) *daljnje postupanje u pogledu izvršavanja odluka iz članka 20.;*
 - (d) *na zahtjev Komisije doprinositi razvoju smjernica iz članka 11.;*
 - (e) *olakšavati i koordinirati prikupljanje i razmjenu informacija, stručnog znanja i najbolje prakse u pogledu provedbe ove Uredbe;*

- (f) doprinositi ujednačenim pristupima koji se temelje na riziku i administrativnim praksama za provedbu ove Uredbe;*
- (g) promicati najbolje prakse u primjeni sankcija predviđenih člankom 37.;*
- (h) prema potrebi surađivati s relevantnim službama Komisije, tijelima, uredima i agencijama Unije i tijelima država članica pri provedbi ove Uredbe;*
- (i) promicati suradnju, razmjenu osoblja i programe posjeta među nadležnim tijelima i carinskim tijelima, kao i među tim nadležnim tijelima i nadležnim tijelima trećih zemalja i međunarodnim organizacijama;*
- (j) olakšavati organizaciju aktivnosti osposobljavanja i izgradnje kapaciteta u pogledu provedbe ove Uredbe za Komisiju i delegacije Unije u trećim zemljama te nadležna tijela, carinska tijela i druga relevantna tijela država članica;*
- (k) na zahtjev Komisije pružati pomoć Komisiji u pogledu razvoja koordiniranog pristupa za angažman i suradnju s trećim zemljama u skladu s člankom 13.;*
- (l) pratiti situacije sustavnog korištenja prisilnog rada;*

- (m) pomagati pri organizaciji informativnih kampanja i kampanja za podizanje razine osviještenosti o ovoj Uredbi;*
- (n) promicati i olakšavati suradnju u pogledu istraživanja mogućnosti primjene novih tehnologija za izvršavanje ove Uredbe i sljedivosti proizvoda;*
- (o) prikupljati podatke o otklanjanju štete povezane s odlukama i evaluacijom njihove djelotvornosti.*

- 8. Ostala relevantna tijela država članica mogu prisustvovati sastancima Mreže na ad hoc osnovi. Stručnjaci i dionici, uključujući predstavnike sindikata i ostalih organizacija radnika, civilnog društva i organizacija za ljudska prava, poslovnih organizacija, međunarodnih organizacija, nadležnih tijela trećih zemalja, Agencije Europske unije za temeljna prava, Europskog nadzornog tijela za rad, relevantnih službi Komisije te delegacija Unije i tijela, ureda i agencija Unije sa stručnim znanjem u područjima obuhvaćenima ovom Uredbom, mogu biti pozvani da prisustvuju sastancima Mreže ili da daju pisane doprinose.*
- 9. Mreža se sastaje u redovitim razmacima i prema potrebi na propisno obrazložen zahtjev Komisije ili države članice.*
- 10. Komisija i države članice osiguravaju da Mreža raspolaže potrebnim resursima za obavljanje zadaća iz stavka 7., uključujući dostatna proračunska sredstva.*

11. Mreža utvrđuje svoj poslovnik.

Članak 7.

Informacijski i komunikacijski sustavi

1. Za potrebe poglavlja **I., III., IV. i V.** ove Uredbe, Komisija i nadležna tijela upotrebljavaju informacijski i komunikacijski sustav iz članka 34. Uredbe (EU) 2019/1020 u skladu s provedbenim aktom iz stavka 7. točke (a) ovog članka. Komisija, nadležna tijela i carinska tijela imaju pristup tom sustavu za potrebe ove Uredbe.
2. Odluke koje se priopćavaju u skladu s **člankom 26. stavkom 3.** unose se u relevantno carinsko okružje za upravljanje rizikom.
3. Komisija razvija mehanizam za međusobno povezivanje kako bi omogućila automatizirano priopćavanje odluka iz **članka 26. stavka 3.** iz informacijskog i komunikacijskog sustava iz stavka 1. ovog članka u okružje iz stavka 2. ovog članka. Taj mehanizam za međusobno povezivanje počinje s radom najkasnije dvije godine od datuma donošenja provedbenog akta iz stavka 7. točke (b) ovog članka.

4. Zahtjevi i obavijesti između nadležnih tijela i carinskih tijela u skladu s **poglavljem V. odjeljkom II.** te daljnje poruke razmjenjuju se putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz stavka 1.
5. Mehanizam za **međusobno povezivanje informacijskog i komunikacijskog sustava iz stavka 1. i** okruženja jedinstvenog sučelja **EU-a** za carinu **uspostavlja se u skladu s Uredbom (EU) 2022/2399 za potrebe razmjene** zahtjeva i obavijesti između carinskih i nadležnih tijela u skladu s **Poglavljem V. Odjeljkom II.** ove Uredbe. Taj se mehanizam za međusobno povezivanje **mora uspostaviti najkasnije** u roku od četiri godine od datuma donošenja provedbenog akta iz stavka 7. točke (a). Zahtjevi, obavijesti i daljnje poruke iz stavka 4. razmjenjuju se tim mehanizmom za međusobno povezivanje čim postane operativan.
6. Komisija može iz nadzornog sustava iz članka 56. stavka 1. Provedbene uredbe (EU) 2015/2447 izvući informacije o proizvodima koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega u vezi s provedbom ove Uredbe i prenijeti ih u informacijski i komunikacijski sustav iz stavka 1. ovog članka.

7. Komisija može donijeti provedbene akte kako bi odredila postupovna pravila i pojedinosti provedbenih aranžmana za ovaj članak, uključujući:

- (a) funkcionalnosti, podatkovne elemente i obradu podataka te pravila o obradi osobnih podataka, povjerljivosti i upravljanju u okviru informacijskog i komunikacijskog sustava iz stavka 1.;
- (b) funkcionalnosti, podatkovne elemente i obradu podataka te pravila o obradi osobnih podataka, povjerljivosti i upravljanju u okviru mehanizma za međusobno povezivanje iz stavka 3.;
- (c) podatke koji se prenose te pravila o njihovoj povjerljivosti i upravljanju njima u skladu sa stavkom 6.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 35. stavka 2.

Članak 8.

Baza podataka o područjima ili proizvodima s rizikom od prisilnog rada

1. Komisija ***uspostavlja bazu podataka uz pomoć*** vanjskog stručnog znanja ***ako je potrebno***. ***Ta baza podataka pruža okvirne, neiscrpe i provjerljive informacije utemeljene na dokazima koje se redovito ažuriraju*** o rizicima od prisilnog rada u određenim zemljopisnim područjima ili u odnosu na određene proizvode ili ***skupine proizvoda***, među ostalim u pogledu prisilnog rada koji su nametnula državna tijela. ***U okviru te baze podataka prednost se daje utvrđivanju raširenih i ozbiljnih rizika od prisilnog rada.***

2. *Baza podataka iz stavka 1. temelji se na neovisnim i provjerljivim informacijama od međunarodnih organizacija, posebno MOR-a i UN-a, ili institucionalnih, istraživačkih ili akademskih organizacija.*

Baza podataka ne objavljuje informacije kojima se izravno imenuju gospodarski subjekti.

U bazi podataka navode se konkretni gospodarski sektori u određenim zemljopisnim područjima za koje postoje pouzdani i provjerljivi dokazi da postoji prisilni rad koji su nametnula državna tijela.

3. Komisija osigurava da je baza podataka lako pristupačna, među ostalim osobama s invaliditetom, i da je javno dostupna na svim službenim jezicima institucija Unije do ... [18 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

Članak 9.

Jedinstvena točka za podnošenje informacija

1. *Komisija uspostavlja namjenski centralizirani mehanizam za podnošenje informacija („jedinstvena točka za podnošenje informacija“). Jedinstvena točka za podnošenje informacija dostupna je na svim službenim jezicima institucija Unije. Prilagođena je korisnicima i dostupna besplatno.*

2. Informacije o navodnim kršenjima članka 3. **podnosi** bilo koja fizička ili pravna osoba ili bilo koje udruženje koje nema pravnu osobnost **putem jedinstvene točke za podnošenje informacija**. Podnesene informacije obuhvaćaju informacije o predmetnim gospodarskim subjektima ili proizvodima, razloge **i dokaze** kojima se potkrepljuju navodna kršenja **te, ako je moguće, popratne dokumente. Komisija može donijeti provedbene akte kako bi utvrdila postupovna pravila, predloške i pojedinosti vezane za podnošenje informacija. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 35. stavka 2.**

3. **Komisija odbacuje sve informacije podnesene jedinstvenoj točki za podnošenje informacija koje su očito nepotpune, neutemeljene ili su podnesene u zloj vjeri, a podnesene informacije koje zadrži dostavlja na procjenu vodećem nadležnom tijelu u skladu s metodom za dodjelu istraga utvrđenom u članku 15.**

4. **Vodeće nadležno tijelo zaduženo za procjenu iz stavka 3. potvrđuje primitak podnesenih informacija, savjesno i nepristrano procjenjuje informacije i obavješćuje dotičnu fizičku ili pravnu osobu ili udruženje o ishodu procjene informacija koje je podnijela što je prije moguće.**
5. **Vodeće nadležno tijelo može od osobe ili udruženja iz stavka 2. zatražiti da pruži dodatne informacije.**

6. *Ako između podnošenja informacija jedinstvenoj točki za podnošenje informacija i odluke o započinjanju istrage u skladu s Poglavljem III. prođe znatno razdoblje, vodeće nadležno tijelo s osobom ili udruženjem koje je podnijelo informacije provjerava, u mjeri u kojoj je to moguće, je li se situacija, prema njihovim saznanjima, bitno promijenila.*
7. Direktiva (EU) 2019/1937 primjenjuje se na prijave kršenja ove Uredbe i zaštitu prijavitelja takvih kršenja.

Članak 10.

Mjere potpore za MSP-ove

Komisija razvija popratne mjere radi podupiranja nastojanja gospodarskih subjekata i njihovih poslovnih partnera u istom lancu opskrbe, osobito MSP-ova. Informacije o tim mjerama se prema potrebi stavljaju na raspolaganje putem jedinstvenog portala posvećenog prisilnom radu iz članka 12.

Nadležna tijela određuju kontaktne točke za pružanje informacija MSP-ovima o pitanjima povezanim s primjenom ove Uredbe. Te kontaktne točke mogu također pružati pomoć MSP-ovima u vezi s tim pitanjima.

Nadležna tijela država članica mogu organizirati i tečajeve osposobljavanja za gospodarske subjekte o pokazateljima rizika od prisilnog rada i o tome kako sudjelovati u dijalogu s tim nadležnim tijelima tijekom istrage.

Članak 11.

Smjernice

Komisija *uz savjetovanje s relevantnim dionicima* najkasnije ... [18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] *stavlja na raspolaganje i redovito ažurira smjernice* koje uključuju sljedeće:

- (a) *smjernice za gospodarske subjekte* o dužnoj pažnji u vezi s prisilnim radom, **uključujući prisilni rad djece**, u kojima se uzimaju u obzir primjenjivo **pravo** Unije i nacionalno pravo kojima se utvrđuju zahtjevi u pogledu dužne pažnje u vezi s prisilnim radom, smjernice i preporuke međunarodnih organizacija te veličina i ekonomski resursi gospodarskih subjekata, *različite vrste dobavljača u lancu opskrbe i različiti sektori*;
- (b) *smjernice za gospodarske subjekte o najboljim praksama za okončanje prisilnog rada i otklanjanje štete u pogledu raznih vrsta prisilnog rada*;
- (c) *smjernice za nadležna tijela o praktičnoj provedbi ove Uredbe, a posebno članaka 8., 17. i 18., uključujući referentne vrijednosti za pomoć nadležnim tijelima u njihovim procjenama utemeljenima na procjeni rizika u kontekstu istraga i smjernice o primjenjivom standardu dokazivanja*;

- (d) *smjernice za carinska tijela i gospodarske subjekte o praktičnoj provedbi članka 27. i prema potrebi svih ostalih odredbi utvrđenih u poglavlju V. odjeljku II.;*
- (e) *informacije o pokazateljima rizika od prisilnog rada, među ostalim o tome kako identificirati takve pokazatelje, koje se temelje na neovisnim i provjerljivim informacijama, među ostalim na izvješćima međunarodnih organizacija, posebno MOR-a, civilnog društva, poslovnih organizacija i sindikata te na iskustvu iz provedbe prava Unije kojim se utvrđuju zahtjevi u pogledu dužne pažnje u pogledu prisilnog rada;*
- (f) *smjernice za gospodarske subjekte o dužnoj pažnji u vezi s prisilnim radom koji su nametnula državna tijela;*
- (g) *smjernice za gospodarske subjekte i dobavljače proizvoda o tome kako stupiti u dijalog s nadležnim tijelima u skladu s poglavljem III., posebno o vrsti informacija koje treba podnijeti;*
- (h) *smjernice o načinu podnošenja informacija u skladu s člankom 9.;*
- (i) *smjernice za države članice o metodi izračuna financijskih sankcija i primjenjivim pragovima;*

- (j) *daljnje informacije kojima se nadležnim tijelima olakšava provedba ove Uredbe, a gospodarskim subjektima postupanje u skladu s njom.*

Smjernice iz točaka (a), (b) i (f) posebno su usmjerene na pružanje pomoći MSP-ovima u postupanju u skladu s ovom Uredbom.

Smjernice iz prvog stavka moraju biti u skladu sa smjernicama koje se pružaju u skladu s ostalim relevantnim pravom Unije.

Članak 12.

Jedinstveni portal posvećen prisilnom radu

Komisija uspostavlja i redovito ažurira jedinstvenu internetsku stranicu („jedinstveni portal posvećen prisilnom radu“), na kojoj je na istom mjestu i na svim službenim jezicima institucija Unije javnosti dostupno sljedeće:

- (a) *imena, adrese i podaci za kontakt nadležnih tijela;*
- (b) *smjernice;*
- (c) *baza podataka;*
- (d) *popis javno dostupnih izvora informacija relevantnih za provedbu ove Uredbe, uključujući izvore kojima se na raspolaganje stavljaju raščlanjeni podaci o posljedicama i žrtvama prisilnog rada, kao što su podaci razvrstani po spolu ili podaci o prisilnom radu djece, čime se omogućuje utvrđivanje specifičnih dobnih i rodnih trendova;*
- (e) *jedinstvena točka za podnošenje informacija;*
- (f) *sve odluke o zabrani proizvoda;*

- (g) *svako povlačenje zabrane;*
- (h) *rezultat preispitivanja.*

Članak 13.

Međunarodna suradnja

1. Kako bi se olakšali djelotvorna provedba i izvršavanje ove Uredbe, Komisija prema potrebi **suraduje i razmjenjuje** informacije **s tijelima** trećih zemalja, **međunarodnim organizacijama, predstavnicima** civilnog društva, **sindikata, poslovnim organizacijama i ostalim relevantnim dionicima.**
2. *Međunarodna suradnja s tijelima trećih zemalja odvija se na strukturiran način, na primjer u kontekstu postojećih dijaloga s trećim zemljama, kao što su dijalozi o ljudskim pravima i politički dijalozi, dijalozi o provedbi obveza u pogledu trgovine i održivog razvoja iz trgovinskih sporazuma ili općeg sustava povlastica te inicijativa Unije za razvojnu suradnju. Ako je potrebno, na ad hoc osnovi mogu se uspostaviti posebni dijalozi. Međunarodna suradnja može obuhvaćati razmjenu informacija o područjima ili proizvodima za koje postoji rizik od prisilnog rada i najboljim praksama za okončanje prisilnog rada te informacija o odlukama o zabrani proizvoda, uključujući razloge i dokaz za te odluke, posebno s trećim zemljama koje imaju na snazi slično zakonodavstvo.*
3. Za potrebe stavka 2. *Komisija i države članice mogu razmotriti razvoj inicijativa za suradnju i popratnih mjera kako bi se podržala nastojanja gospodarskih subjekata, posebno MSP-ova, kao i organizacija civilnog društva, socijalnih partnera i trećih zemalja u borbi protiv prisilnog rada i njegovih temeljnih uzroka.*

Poglavlje III.

Istrage

Članak 14.

Pristup utemeljen na riziku

1. ***Komisija*** i nadležna tijela država članica primjenjuju pristup koji se temelji na riziku pri procjeni vjerojatnosti kršenja članka 3., pri ***pokretanju i provođenju preliminarne faze istrage i pri identificiranju predmetnih proizvoda i gospodarskih subjekata.***
2. ***U svojoj procjeni vjerojatnosti kršenja članka 3. Komisija i nadležna tijela prema potrebi primjenjuju sljedeće kriterije kako bi dali prednost proizvodima za koje se sumnja da su nastali prisilnim radom:***
 - (a) ***razmjer i ozbiljnost prisilnog rada na koji se sumnja, uključujući može li prisilni rad koji je nametnula država biti razlog za zabrinutost;***
 - (b) ***količina ili opseg proizvoda stavljenih na tržište Unije ili stavljenih na raspolaganje na tržištu Unije;***
 - (c) ***udio dijela proizvoda za koji se sumnja da je nastao prisilnim radom u konačnom proizvodu.***
3. ***Procjena vjerojatnosti kršenja članka 3. temelji se na svim relevantnim, činjeničnim i provjerljivim informacijama koje su dostupne Komisiji i nadležnim tijelima, uključujući, ali ne ograničavajući se na sljedeće:***
 - (a) ***informacije i odluke unesene u informacijski i komunikacijski sustav iz članka 7. stavka 1., uključujući sve prethodne slučajeve usklađenosti ili neusklađenosti gospodarskog subjekta s člankom 3.;***

- (b) bazu podataka iz članka 8.;*
 - (c) pokazatelje rizika i ostale informacije u skladu s člankom 11. točkom (e);*
 - (d) informacije podnesene u skladu s člankom 9.;*
 - (e) informacije koje su Komisija ili nadležno tijelo primili o proizvodima i gospodarskim subjektima obuhvaćenima procjenom od drugih tijela relevantnih za provedbu ove Uredbe, kao što su tijela država članica zadužena za dužnu pažnju, rad, zdravstvo ili fiskalna pitanja;*
 - (f) sva pitanja koja proizlaze iz smislenih savjetovanja s relevantnim dionicima, kao što su organizacije civilnog društva i sindikati.*
- 4. Pri pokretanju preliminarne istrage u skladu s člankom 17. vodeće se nadležno tijelo, u mjeri u kojoj je to moguće, usredotočuje na gospodarske subjekte i ako je relevantno dobavljače proizvoda koji su uključeni u korake lanca opskrbe koji su što je moguće bliže koracima u kojima je vjerojatno da će doći do prisilnog rada i koji imaju najveći utjecaj za sprečavanje, ublažavanje i okončanje prisilnog rada. Vodeće nadležno tijelo također uzima u obzir veličinu i gospodarske resurse dotičnih gospodarskih subjekata, posebno činjenicu je li gospodarski subjekt MSP, te složenost lanca opskrbe.*

Članak 15.

Dodjela istraga

1. ***Ako se prisilni rad na koji se sumnja odvija izvan područja Unije, Komisija djeluje kao vodeće nadležno tijelo.***
2. ***Ako se prisilni rad na koji se sumnja odvija na državnom području države članice, nadležno tijelo te države članice djeluje kao vodeće nadležno tijelo.***

Članak 16.

Koordinacija istraga i uzajamna pomoć

1. ***Komisija i nadležna tijela međusobno blisko surađuju i uzajamno si pomažu kako bi se ova Uredba primjenjivala dosljedno i učinkovito.***
2. ***Vodeće nadležno tijelo poštuje pravo gospodarskog subjekta na saslušanje u svim fazama procesa.***
3. ***Vodeće nadležno tijelo u svakom trenutku i bez nepotrebne odgode obavještuje putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz članka 7. stavka 1. ako otkrije nove informacije o prisilnom radu za koji se sumnja da se odvija na državnom području za koje nije nadležno u skladu s člankom 15.***

4. *Vodeće nadležno tijelo može zatražiti potporu drugih relevantnih nadležnih tijela. To može obuhvaćati traženje potpore radi kontaktiranja gospodarskih subjekata čije je mjesto poslovnog nastana na državnom području te države članice ili čiji je jezik poslovanja jezik države članice. Ostala nadležna tijela koja imaju interes za istragu mogu zatražiti da budu blisko uključena u istragu.*
5. *Nadležno tijelo koje je putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz članka 7. stavka 1. od drugog nadležnog tijela primilo zahtjev za informacije odgovara u roku od 20 radnih dana od datuma primitka zahtjeva.*
6. *Nadležno tijelo koje je primilo zahtjev za informacije može od nadležnog tijela koje podnosi zahtjev zatražiti da dopuni informacije sadržane u zahtjevu ako zaključi da prvotno dostavljene informacije nisu dovoljne.*
7. *Nadležno tijelo koje je primilo zahtjev za informacije može odbiti postupiti u skladu s tim zahtjevom samo ako dokaže da bi se postupanjem u skladu sa zahtjevom znatno narušilo obavljanje njegovih aktivnosti.*

■

Članak 17.

Preliminarna faza istraga

1. Prije pokretanja istrage u skladu s **člankom 18. stavkom 1. vodeće nadležno tijelo** **zahtijeva** od gospodarskih subjekata obuhvaćenih procjenom, **i ako je relevantno ostalih dobavljača proizvoda**, informacije o **relevantnim** djelovanjima koja su poduzeli za utvrđivanje, sprečavanje, ublažavanje, okončanje **ili ispravljanje** rizika od prisilnog rada u svojem poslovanju i lancima **opskrbe** u vezi s proizvodima obuhvaćenima procjenom, među ostalim na temelju bilo čega od sljedećeg, **osim ako bi se time ugrozio ishod procjene**:
- (a) primjenjivog prava Unije ili nacionalnog prava kojim se utvrđuju zahtjevi u pogledu dužne pažnje i transparentnosti u vezi s prisilnim radom;
 - (b) smjernica koje je izdala Komisija ■ ;
 - (c) smjernica ili preporuka UN-a, MOR-a, OECD-a ili drugih relevantnih međunarodnih organizacija o dužnoj pažnji, **posebno smjernica i preporuka koje se odnose na zemljopisna područja, mjesta proizvodnje i gospodarske aktivnosti u određenim sektorima u kojima su prisutne sustavne i raširene prakse prisilnog rada**;
 - (d) svih ostalih **smislenih informacija o dužnoj pažnji ili drugih informacija** u vezi s prisilnim radom **u njihovu lancu opskrbe**.

Vodeće nadležno tijelo može zatražiti informacije o tim djelovanjima od drugih relevantnih dionika, uključujući osobe ili udruženja koji su podnijeli relevantne, činjenične i provjerljive informacije u skladu s člankom 9. i sve ostale fizičke ili pravne osobe povezane s proizvodima i zemljopisnim područjima obuhvaćenima procjenom, kao i od Europske službe za vanjsko djelovanje i delegacija Unije u relevantnim trećim zemljama.

2. Gospodarski subjekti odgovaraju na zahtjev █ iz stavka 1. ovog članka u roku od 30 radnih dana od dana primitka takvog zahtjeva. Gospodarski subjekti mogu █ pružiti i sve ostale informacije koje smatraju korisnima za potrebe ovog članka. ***Gospodarski subjekti mogu ako je potrebno od kontaktne točke iz članka 10. zatražiti potporu u vezi s načinom surađivanja s vodećim nadležnim tijelom.***
3. *Vodeće nadležno tijelo u roku od 30 radnih dana od datuma primitka informacija koje su gospodarski subjekti podnijeli u skladu sa stavkom 2. ovog članka zaključuje preliminarnu fazu svoje istrage o tome postoji li potkrijepljena sumnja da je došlo do kršenja članka 3., na temelju procjene iz članka 14. stavka 3. i informacija koje su podnijeli gospodarski subjekti u skladu sa stavkom 2. ovog članka.*

█
4. *Neovisno o stavku 3. ovog članka vodeće nadležno tijelo može zaključiti da █ postoji potkrijepljena sumnja da je došlo do kršenja članka 3. na temelju svih drugih dostupnih činjenica ako se vodeće nadležno tijelo suzdržalo od traženja informacija u skladu sa stavkom 1. ovog članka ili u situacijama iz članka 20. stavka 2. točaka od (a) do (e).*

5. *Vodeće nadležno tijelo ne pokreće istragu u skladu s člankom 18., te o tome obavješćuje gospodarske subjekte obuhvaćene procjenom, ako na temelju procjene iz članka 14. stavka 3. i eventualnih informacija koje su gospodarski subjekti dostavili u skladu sa stavkom 2. ovog članka smatra da nema potkrijepljene sumnje da je došlo do kršenja članka 3. ili da su razlozi koji su doveli do postojanja potkrijepljene sumnje uklonjeni, na primjer zato što se, među ostalim, primjenjivo zakonodavstvo, smjernice, preporuke ili druge obveze dužne pažnje u vezi s prisilnim radom iz stavka 1. ovog članka primjenjuju na način kojim se ublažava, sprečava i okončava rizik od prisilnog rada.*
6. *Vodeće nadležno tijelo priopćuje putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz članka 7. stavka 1. ishod svoje procjene u skladu sa stavkom 5. ovog članka.*

Članak 18.

Istrage

- 1. Vodeće nadležno tijelo koje utvrdi u skladu s člankom 17. stavkom 3. ili 4. da postoji potkrijepljena sumnja da je došlo do kršenja članka 3., pokreće istragu o predmetnim proizvodima i gospodarskim subjektima te obavještuje gospodarske subjekte koji su predmet istrage u roku od tri radna dana od datuma donošenja odluke o pokretanju istrage o sljedećem:**

 - (a) pokretanju istrage i njezinim mogućim posljedicama;
 - (b) proizvodima koji su predmet istrage;
 - (c) razlozima za pokretanje istrage, osim ako bi se time ugrozio ishod istrage;
 - (d) pravu gospodarskog subjekta da **vodećem** nadležnom tijelu podnese dokumente ili informacije te o datumu do kojeg se takve informacije moraju dostaviti.
- 2. Vodeće nadležno tijelo putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz članka 7. stavka 1. obavještuje da je istraga pokrenuta u skladu sa stavkom 1. ovog članka.**

3. Ako to zatraži **vodeće** nadležno tijelo, gospodarski subjekti pod istragom podnose **sve** informacije koje su relevantne i potrebne za istragu, uključujući informacije kojima se identificiraju proizvodi pod istragom **i prema potrebi informacije kojima se identificirao dio proizvoda na koji bi se istraga trebala ograničiti**, te informacije o proizvođaču, **proizvođaču poljoprivrednih proizvoda ili sirovina, dobavljaču proizvoda, uvozniku ili izvozniku** tih proizvoda **ili njihovih dijelova**. Pri traženju takvih informacija **vodeće** nadležno tijelo, u mjeri u kojoj je to moguće, **daje prednost gospodarskim subjektima koji su pod istragom i koji su uključeni u korake lanca opskrbe koji su što je moguće bliži koracima u kojima je vjerojatno da će doći do prisilnog rada te uzimaju u obzir veličinu i gospodarske resurse gospodarskih subjekata, posebno pitanje je li gospodarski subjekt MSP, količinu predmetnih proizvoda, složenost lanca opskrbe i razmjere prisilnog rada na koji se sumnja. Gospodarski subjekti mogu prema potrebi od kontaktne točke iz članka 10. zatražiti potporu u vezi s tim kako surađivati s vodećim nadležnim tijelom.**
4. **Vodeće nadležno tijelo određuje rok od najmanje 30 radnih dana, ali ne dulje od 60 radnih dana u kojem gospodarski subjekti moraju dostaviti informacije iz stavka 3. Gospodarski subjekti mogu zatražiti produljenje tog roka uz obrazloženje. Pri odlučivanju o odobravanju takvog produljenja vodeće nadležno tijelo uzima u obzir veličinu i gospodarske resurse predmetnih gospodarskih subjekata, među ostalim i je li gospodarski subjekt MSP.**
5. **Vodeće nadležno tijelo može prikupljati informacije od bilo koje relevantne fizičke ili pravne osobe ili obaviti razgovor s bilo kojom relevantnom fizičkom ili pravnom osobom koja pristane na razgovor, u svrhu prikupljanja informacija koje se odnose na predmet istrage, uključujući relevantne gospodarske subjekte ili bilo koje druge dionike.**
6. **Vodeće nadležno tijelo može prema potrebi provesti sve potrebne provjere i inspekcije u skladu s člankom 19.**

Članak 19.
Inspekcije na terenu

1. *U iznimnim situacijama u kojima vodeće nadležno tijelo smatra da je potrebno provesti inspekcije na terenu, ono ih provodi uzimajući u obzir mjesto na kojem postoji rizik od prisilnog rada.*
2. *Ako rizik od prisilnog rada postoji na državnom području države članice, vodeće nadležno tijelo može provesti vlastite inspekcije u skladu s nacionalnim pravom usklađenim s pravom Unije. Ako je potrebno, vodeće nadležno tijelo može zatražiti suradnju od ostalih nacionalnih tijela relevantnih za provedbu ove Uredbe, kao što su tijela nadležna za rad i zdravstvo ili fiskalna tijela.*
3. *Ako rizik od prisilnog rada postoji izvan područja Unije, Komisija, djelujući kao vodeće nadležno tijelo, može provesti sve potrebne provjere i inspekcije pod uvjetom da predmetni gospodarski subjekti daju svoj pristanak te da je vlada treće zemlje u kojoj se inspekcije trebaju provesti službeno obaviještena i da nije iznijela prigovor. Komisija prema potrebi može zatražiti pomoć Europske službe za vanjsko djelovanje radi olakšavanja takvih kontakata.*

I

Poglavlje IV.

Odluke

Članak 20.

Odluke u pogledu kršenja članka 3.

1. **Vodeće** nadležno tijelo procjenjuje sve informacije i dokaze prikupljene u skladu s **poglavljem III.** i na temelju toga u razumnom roku od datuma pokretanja istrage u skladu s **člankom 18. stavkom 1.** utvrđuje *krši li se članak 3. proizvodima koji su stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu ili se izvoze. Vodeće nadležno tijelo nastoji donijeti odluku iz stavka 4. ovog članka ili zaključiti istragu u roku od devet mjeseci od datuma pokretanja istrage.*
2. Neovisno o stavku 1. ovog članka, **vodeće** nadležno tijelo može utvrditi kršenje članka 3. na temelju bilo kojih drugih dostupnih činjenica ako nije bilo moguće prikupiti informacije i dokaze u skladu s **člankom 17. stavkom 1. i člankom 18. stavkom 3., posebno ako pri odgovoru na zahtjev za informacije gospodarski subjekt ili javno tijelo:**
 - (a) *odbije pružiti tražene informacije bez valjanog obrazloženja;*
 - (b) *ne pruži tražene informacije u propisanom roku bez valjanog obrazloženja;*
 - (c) *pruži nepotpune ili netočne informacije u cilju blokiranja istrage;*
 - (d) *pruži obmanjujuće informacije; ili*

(e) *na drugi način ometa istragu, među ostalim kad se tijekom preliminarne faze istrage ili tijekom istrage utvrdi rizik od prisilnog rada koji su nametnula državna tijela.*

3. Ako vodeće nadležno tijelo ne može utvrditi *da su predmetni proizvodi stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu ili da se izvoze kršeći članak 3., ono zaključuje istragu i o tome obavještuje gospodarske subjekte koji su bili predmet te istrage. Također obavještuje sva ostala nadležna tijela putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz članka 7. stavka 1. Zaključenje istrage ne sprečava pokretanje nove istrage u pogledu istog proizvoda i gospodarskog subjekta u slučaju novih relevantnih informacija.*

I

4. Ako vodeće nadležno tijelo utvrdi *da su predmetni proizvodi stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu ili da se izvoze kršeći članak 3., ona bez odgode donose odluku koja sadržava:*

(a) *zabranu stavljanja na tržište Unije ili stavljanja na raspolaganje na tržištu Unije ili izvoza predmetnih proizvoda;*

- (b) nalog kojim se od gospodarskih subjekata koji su bili predmet istrage zahtijeva da povuku proizvode koji su već stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu Unije *ili da uklone sadržaj s internetskog sučelja koji se odnosi na proizvode ili ponudu predmetnih proizvoda*;
- (c) nalog kojim se od gospodarskih subjekata koji su bili predmet istrage zahtijeva da predmetne proizvode zbrinu u skladu s *člankom 25. ili, ako su dijelovi proizvoda za koje je utvrđeno da se njima krši članak 3. zamjenjivi*, nalog kojim se od tih gospodarskih subjekata *zahtijeva zbrinjavanje tih dijelova tog proizvoda*.

Ako je relevantno, *zabranom iz točke (a) prvog podstavka i nalogom iz točke (c) prvog podstavka identificiraju se dijelovi proizvoda za koje je utvrđeno da se njima krši članak 3., koji se moraju zamijeniti kako bi se proizvod stavio na tržište ili stavio na raspolaganje na tržištu ili izvezio*.

5. *Odstupajući od stavka 4. prvog podstavka točke (c) i prema potrebi radi sprečavanja poremećaja u lancu opskrbe od strateške ili kritične važnosti za Uniju, vodeće nadležno tijelo može se suzdržati od izdavanja naloga za zbrinjavanje predmetnog proizvoda u skladu sa stavkom 4. Vodeće nadležno tijelo umjesto toga može naložiti zadržavanje predmetnog proizvoda na određeno razdoblje, koje ne smije biti dulje od vremena potrebnog za uklanjanje prisilnog rada u pogledu predmetnog proizvoda na trošak gospodarskih subjekata.*

Ako gospodarski subjekti tijekom tog razdoblja dokažu da su uklonili prisilni rad iz lanca opskrbe u pogledu predmetnog proizvoda, bez promjene tog proizvoda i okončanjem prisilnog rada utvrđenog u odluci iz stavka 4. ovog članka, vodeće nadležno tijelo preispituje svoju odluku u skladu s člankom 21.

Ako gospodarski subjekti tijekom tog razdoblja ne dokažu da su uklonili prisilni rad iz lanca opskrbe u pogledu predmetnog proizvoda, bez promjene tog proizvoda i okončanjem prisilnog rada utvrđenog u odluci iz stavka 4., primjenjuje se točka (c) tog stavka.

- 6. Ako Komisija djeluje kao vodeće nadležno tijelo, odluka iz stavka 4. ovog članka donosi se provedbenim aktom. Takvi se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 35. stavka 2.*
- 7. Vodeće nadležno tijelo odluku iz stavka 4. ovog članka priopćuje svim gospodarskim subjektima kojima je upućena i o njoj obavještuje sva nadležna tijela i, ako je primjenjivo, Komisiju, putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz članka 7. stavka 1.*
- 8. Odluke koje je u skladu sa stavkom 4. donijelo vodeće nadležno tijelo države članice, priznaju i izvršavaju nadležna tijela u drugim državama članicama u mjeri u kojoj se one odnose na proizvode s istim identifikacijskim informacijama i koji potječu iz istog lanca opskrbe za koji je utvrđeno da koristi prisilni rad.*

Članak 21.

Preispitivanje odluka u pogledu kršenja članka 3.

- 1. Vodeće nadležno tijelo dopušta gospodarskim subjektima na koje utječe odluka iz članka 20. da u svakom trenutku zatraže preispitivanje te odluke. Zahtjev za preispitivanje sadržava informacije koje dokazuju da su proizvodi stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu ili koje treba izvesti u skladu s člankom 3. Te informacije sadržavaju bitne nove informacije koje nisu bile predložene vodećem nadležnom tijelu tijekom istrage.***
- 2. Vodeće nadležno tijelo donosi odluku o zahtjevu iz stavka 1. u roku od 30 radnih dana od primitka tog zahtjeva.***
- 3. Ako su gospodarski subjekti dokazali da su postupili u skladu s odlukom iz članka 20. i da su iz uklonili prisilni rad iz svojeg poslovanja ili lanca opskrbe u pogledu predmetnog proizvoda, vodeće nadležno tijelo povlači svoju odluku pro futuro, obavješćuje gospodarske subjekte i uklanja je s jedinstvenog portala posvećenog prisilnom radu.***
- 4. Ako Komisija djeluje kao vodeće nadležno tijelo, povlačenje iz stavka 3. ovog članka provodi se provedbenim aktom. Takvi se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 35. stavka 2. Zbog opravdanih krajnje hitnih razloga povezanih sa zaštitom prava na obranu i imovine predmetnih gospodarskih subjekata Komisija u skladu s postupkom iz članka 35. stavka 3. donosi provedbene akte koji se odmah primjenjuju. Ti provedbeni akti ostaju na snazi tijekom razdoblja koje nije dulje od 12 mjeseci.***

5. *Gospodarski subjekti na koje je utjecala odluka iz članka 20. vodećeg nadležnog tijela države članice imaju pristup sudu radi preispitivanja postupovne i materijalne zakonitosti odluke.*
6. *Stavkom 5. ne dovode se u pitanje odredbe nacionalnog prava kojima se zahtijeva da se prije pokretanja sudskog postupka iscrpe upravni postupci preispitivanja.*
7. *Odlukama iz članka 20. koje je donijelo vodeće nadležno tijelo države članice ne dovode se u pitanje odluke sudske prirode koje donose nacionalni sudovi država članica u pogledu istih gospodarskih subjekata ili proizvoda.*

Članak 22.

Sadržaj odluka

1. Odluka iz članka 20. sadržava sve sljedeće:
 - (a) nalaze istrage i informacije *te dokaze* na kojima se nalazi temelje;
 - (b) *razumne rokove u kojima* gospodarski subjekti moraju postupiti u skladu s nalogima, koji ne smiju biti kraći od 30 radnih dana; *ako je riječ o kvarljivoj robi, životinjama i biljkama, taj rok ne smije biti kraći od 10 radnih dana*; pri određivanju *tih rokova vodeće* nadležno tijelo uzima u obzir veličinu i gospodarske resurse gospodarskog subjekta, *među ostalim i je li subjekt MSP, udio dijela proizvoda i je li on zamjenjiv; rokovi moraju biti razmjerni vremenu potrebnom za postupanje u skladu s različitim nalogima i ne smiju biti dulji nego što je nužno*;

- (c) sve relevantne informacije, posebno pojedinosti koje omogućuju identificiranje proizvoda na koji se odluka primjenjuje, uključujući pojedinosti o proizvođaču, proizvođaču poljoprivrednih proizvoda ili sirovina, dobavljačima proizvoda, uvozniku, izvozniku *i prema potrebi mjestu proizvodnje*;
- (d) ako su dostupne i ako je primjenjivo, informacije koje se zahtijevaju na temelju carinskog zakonodavstva kako je definirano u članku 5. točki 2. Uredbe (EU) br. 952/2013;

(e) informacije o sudskom preispitivanju odluke.

2. Komisija donosi provedbene akte u kojima se dodatno utvrđuju pojedinosti informacija koje treba uključiti u odluku iz članka 20. Te pojedinosti uključuju barem pojedinosti informacija koje treba pružiti *ili* staviti na raspolaganje carinskim tijelima u skladu s ***člankom 27. stavkom 3. kako bi se omogućila identifikacija proizvoda u skladu s člankom 26. stavkom 4.*** Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz ***članka 35. stavka 2.***

POGLAVLJE V.

Izvršavanje

Odjeljak I.

Nadležna tijela

Članak 23.

Izvršavanje odluka

1. *Ako u razumnom roku iz članka 22. stavka 1. točke (b) gospodarski subjekt ne postupi u skladu s odlukom iz članka 20., nadležna tijela odgovorna su za izvršavanje te odluke i osiguravaju sve sljedeće:*
 - (a) *zabranu stavljanja na tržište ili stavljanja na raspolaganje predmetnih proizvoda na tržištu Unije te zabranu njihova izvoza;*
 - (b) *povlačenje s tržišta Unije od strane nadležnih tijela proizvoda koji su već stavljeni na tržište ili stavljeni na raspolaganje na tržištu, u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom;*
 - (c) *zbrinjavanje povučenih proizvoda i proizvoda preostalih kod gospodarskog subjekta u skladu s člankom 25., na trošak tog gospodarskog subjekta;*
 - (d) *ograničavanje pristupa predmetnim proizvodima i ponudama koje se odnose na te proizvode zahtjevom da relevantna treća strana provede takva ograničenja.*
2. *Ako gospodarski subjekt nije postupio u skladu s odlukom iz članka 20., nadležno tijelo izravno, u suradnji s drugim tijelima ili podnošenjem zahtjeva nadležnim pravosudnim tijelima, izriče sankcije predmetnom gospodarskom subjektu u skladu s člankom 37.*

Članak 24.

Povlačenje i zbrinjavanje proizvoda nastalih prisilnim radom

- 1. Nalog o povlačenju i zbrinjavanju proizvoda stavljenih na tržište Unije ili stavljenih na raspolaganje na tržištu Unije iz članka 20. stavka 4. ove Uredbe priopćuje se putem informacijskog i komunikacijskog sustava iz članka 7. stavka 1. ove Uredbe tijelima za nadzor tržišta iz članka 10. Uredbe (EU) 2019/1020 i svim drugim relevantnim tijelima za predmetne proizvode.***
- 2. Za izvršavanje povlačenja i zbrinjavanja proizvoda iz stavka 1. odgovorno je nadležno tijelo, u koordinaciji sa svim drugim relevantnim tijelima za predmetne proizvode.***

Članak 25.

Način zbrinjavanja proizvoda nastalih prisilnim radom

U skladu s hijerarhijom otpada utvrđenom u Direktivi 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁷ gospodarski subjekti i nadležna tijela država članica odgovorni za zbrinjavanje proizvoda kako se zahtijeva člankom 20. stavkom 4. točkom (c) odnosno člankom 23. stavkom 1. točkom (c) ove Uredbe zbrinjavaju te proizvode njihovim recikliranjem ili, ako to nije moguće, tako da te proizvode učine neupotrebljivima. Kvarljivi proizvodi se doniraju u dobrotvorne svrhe ili svrhe od javnog interesa ili, ako to nije moguće, čine se neupotrebljivima.

²⁷ ***Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).***

Odjeljak II.
Carinska tijela

Članak 26.

Provjere koje provode carinska tijela

1. Proizvodi koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega podliježu provjerama i mjerama utvrđenima u ovom **odjeljku**.
2. Primjenom ovog odjeljka ne **dovodi** se u pitanje **bilo koji drugi pravni akt** Unije **kojim se uređuje upravljanje carinskim rizicima, carinske provjere i puštanje robe u slobodan promet i izvoz, a posebno Uredba** (EU) br. 952/2013.
3. **Vodeće** nadležno tijelo bez odgode **priopćuje carinskim tijelima država članica odluke iz članka 20. o zabrani stavljanja proizvoda na tržište Unije ili njihova stavljanja na raspolaganje na tržištu Unije i njihova izvoza.**
4. Carinska tijela oslanjaju se na odluke priopćene u skladu sa stavkom 3. ovog članka kako bi identificirala proizvode koji možda nisu u skladu sa zabranom iz članka 3. ove Uredbe. U tu svrhu provode provjere proizvoda koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega **na temelju upravljanja rizikom kako je utvrđeno u Uredbi** (EU) br. 952/2013.
5. **Vodeće** nadležno tijelo bez odgode priopćuje carinskim tijelima država članica **svako** povlačenje, **kao i sve promjene** odluke **nakon preispitivanja u skladu s člankom 21.**

I

Članak 27.

Dodatne informacije koje treba **pružiti ili** staviti na raspolaganje carinskim tijelima

1. Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata u skladu s člankom 33. kako bi dopunila ovu Uredbu identificiranjem proizvoda ili skupina proizvoda za koje se carinskim tijelima dostavljaju informacije iz stavka 2. ovog članka. ***Predmetni proizvodi ili skupina proizvoda odabiru se primjenom proporcionalnog pristupa, koji se, među ostalim, temelji na informacijama dostupnima u bazi podataka, informacijama unesenima u informacijski i komunikacijski sustav iz članka 7. stavka 1. te potkrijepljenim informacijama razmijenjenima u okviru Mreže.***
2. ***Osoba koja namjerava staviti proizvod, obuhvaćen delegiranim aktom donesenim u skladu sa stavkom 1. ovog članka, u carinske postupke „puštanje u slobodan promet” ili „izvoz” mora carinskim tijelima pružiti ili staviti na raspolaganje informacije za identifikaciju proizvoda, informacije o proizvođaču ili proizvođaču poljoprivrednih proizvoda ili sirovina i informacije o dobavljačima proizvoda, osim ako se pružanje takvih informacija već zahtijeva u skladu s carinskim zakonodavstvom iz članka 5. točke 2. Uredbe (EU) br. 952/2013.***
3. Komisija može donijeti provedbene akte ***kojima se utvrđuju detaljni aranžmani za provedbu stavaka 1. i 2. ovog članka i*** definiraju pojedinosti informacija koje se ***pružaju ili*** stavljaju na raspolaganje ***carinskim tijelima*** u skladu sa stavkom 2. ovog članka. ***Ti*** se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz ***članka 35. stavka 2.***

4. Ako je u odluci iz **članka 20.** identificiran određeni proizvod, kako bi carinska tijela mogla odmah djelovati u pogledu tog određenog proizvoda, postupak iz članka **34.** primjenjuje se na delegirane akte donesene u skladu **sa stavkom 1. ovog članka.**

Članak 28.

Suspenzija

Ako carinska tijela **preko relevantnog sustava upravljanja rizikom** utvrde da bi proizvod koji ulazi na tržište Unije ili izlazi s njega mogao, u skladu s odlukom **priopćenom** na temelju **članka 26. stavka 3.**, kršiti članak 3., ona suspendiraju puštanje tog proizvoda u slobodan promet ili izvoz. Carinska tijela odmah obavješćuju ■ nadležna tijela **svoje države članice** o toj suspenziji i šalju sve relevantne informacije kako bi im omogućila da utvrde je li proizvod obuhvaćen odlukom priopćenom u skladu s **člankom 26. stavkom 3.**

Članak 29.

Puštanje u slobodan promet ili izvoz

1. Ako su puštanje određenog proizvoda u slobodan promet ili izvoz suspendirani u skladu s člankom **28.**, taj se proizvod pušta u slobodan promet ili se izvozi ako su ispunjeni svi ostali zahtjevi i formalnosti povezani s takvim puštanjem u promet ili izvozom i ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uvjeta:
 - (a) nadležna tijela nisu u roku od četiri radna dana od suspenzije zatražila od carinskih tijela da zadrže suspenziju; ako je riječ o kvarljivim proizvodima, životinjama i biljkama, taj je rok dva radna dana;
 - (b) nadležna tijela obavijestila su carinska tijela o svojem odobrenju za puštanje u slobodan promet ili izvoz u skladu s ovom Uredbom.
2. Puštanje u slobodan promet ili izvoz u skladu sa stavkom 1. ne smatra se dokazom sukladnosti s pravom Unije i, posebice, s ovom Uredbom.

Članak 30.

Odbijanje puštanja u slobodan promet ili izvoz

1. Ako nadležna tijela zaključe da je proizvod o kojem su obaviještena u skladu s člankom 28. proizvod nastao prisilnim radom u skladu s odlukom iz članka 20., ona od carinskih tijela zahtijevaju da taj proizvod ne puste u slobodan promet niti dopuste njegov izvoz.
2. Nadležna tijela odmah unose informacije iz stavka 1. ovog članka u informacijski i komunikacijski sustav iz **članka 7. stavka 1.** te o tome obavješćuju carinska tijela. Nakon primitka takve obavijesti carinska tijela ne dopuštaju puštanje u slobodan promet ili izvoz tog proizvoda, a u carinski sustav za obradu podataka i, kad je to moguće, na trgovački račun priložen proizvodu i u svaki drugi relevantni popratni dokument uključuju sljedeću obavijest:

„Proizvod nastao prisilnim radom – puštanje u slobodan promet/izvoz nije dopušteno – Uredba (EU) ...⁺“.
3. Ako su puštanje u slobodan promet ili izvoz proizvoda odbijeni u skladu **sa stavkom 1.**, carinska tijela **zbrinjavaju taj proizvod** u skladu s nacionalnim pravom usklađenim s pravom Unije. **■**
4. ***Na zahtjev nadležnog tijela te u ime i pod odgovornošću tog nadležnog tijela carinska tijela mogu alternativno zaplijeniti proizvod čije je puštanje u slobodan promet ili izvoz odbijeno i staviti ga na raspolaganje tom nadležnom tijelu i pod njegovu odgovornost. U takvim slučajevima to nadležno tijelo poduzima potrebne mjere kako bi osiguralo zbrinjavanje predmetnog proizvoda u skladu s člankom 25.***

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj uredbe iz dokumenta PE-CONS 67/24 (2022/0269(COD)).

Članak 31.

Razmjena informacija i suradnja

1. Kako bi se omogućila analiza proizvoda koji ulaze na tržište Unije ili izlaze s njega koja je **utemeljena** na riziku i kako bi se osiguralo djelotvorno obavljanje provjera u skladu sa zahtjevima iz ove Uredbe, **Komisija**, nadležna tijela i carinska tijela blisko surađuju i razmjenjuju informacije koje se odnose na rizik. **Komisija u tu svrhu preuzima koordinacijsku ulogu.**
2. Suradnja među tijelima i razmjena informacija **povezanih s rizikom** koje su potrebne za ispunjavanje njihovih funkcija na temelju ove Uredbe, među ostalim elektroničkim sredstvima, odvijaju se **u skladu s Uredbom (EU) br. 952/2013:**
 - (a) **među carinskim tijelima** ■ ;
 - (b) **između** nadležnih tijela i carinskih tijela ■ .

Poglavlje VI.
Završne odredbe

Članak 32.
Povjerljivost

1. Nadležna tijela koriste se informacijama primljenima u skladu s ovom Uredbom samo u svrhu primjene ove Uredbe, *osim kad se drukčije zahtijeva pravom Unije ili nacionalnim pravom usklađenim s pravom Unije.*
2. Komisija, države članice i nadležna tijela postupaju povjerljivo s identitetom pružatelja informacija ili pruženim informacijama, *u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom usklađenim s pravom Unije, osim ako pružatelji informacija ne navedu suprotno*.
3. Stavkom 2. Komisija se ne sprečava da objavi opće informacije u sažetom obliku, pod uvjetom da takve opće informacije ne sadržavaju informacije koje omogućuju identifikaciju pružatelja informacija. Pri takvom objavljivanju općih informacija u sažetom obliku uzima se u obzir legitimni interes zainteresiranih strana za sprečavanje otkrivanja povjerljivih informacija.

Članak 33.

Izvršavanje delegiranja ovlasti

1. Ovlast za donošenje delegiranih akata dodjeljuje se Komisiji podložno uvjetima utvrđenima u ovom članku.
2. Ovlast za donošenje delegiranih akata iz **članka 27. stavka 1.** dodjeljuje se Komisiji na neodređeno vrijeme počevši od ... [datum stupanja na snagu ove Uredbe].
3. Europski parlament ili Vijeće u svakom trenutku mogu opozvati delegiranje ovlasti iz **članka 27. stavka 1.** Odlukom o opozivu prekida se delegiranje ovlasti koje je u njoj navedeno. Opoziv počinje proizvoditi učinke sljedećeg dana od dana objave spomenute odluke u *Službenom listu Europske unije* ili na kasniji dan naveden u spomenutoj odluci. On ne utječe na valjanost delegiranih akata koji su već na snazi.
4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016.
5. Čim donese delegirani akt, Komisija ga istodobno priopćuje Europskom parlamentu i Vijeću.
6. Delegirani akt donesen na temelju **članka 27. stavka 1.** stupa na snagu samo ako ni Europski parlament ni Vijeće u roku od dva mjeseca od priopćenja tog akta Europskom parlamentu i Vijeću na njega ne podnesu prigovor ili ako su prije isteka tog roka i Europski parlament i Vijeće obavijestili Komisiju da neće podnijeti prigovore. Taj se rok produljuje za dva mjeseca na inicijativu Europskog parlamenta ili Vijeća.

Članak 34.

Hitni postupak

1. Delegirani akti doneseni na temelju ovog članka stupaju na snagu bez odgode i primjenjuju se sve dok nije podnesen nikakav prigovor u skladu sa stavkom 2. Prilikom priopćenja delegiranog akta Europskom parlamentu i Vijeću navode se razlozi za primjenu hitnog postupka.
2. Europski parlament ili Vijeće mogu podnijeti prigovor na delegirani akt u skladu s postupkom iz **članka 33. stavka 6.** U takvom slučaju Komisija bez odgode stavlja dotični akt izvan snage nakon što joj Europski parlament ili Vijeće priopće svoju odluku o podnošenju prigovora.

Članak 35.

Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu **Uredbe (EU) br. 182/2011.**
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.
3. ***Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 8. Uredbe (EU) br. 182/2011 u vezi s njezinim člankom 5.***

Članak 36.
Izmjena Direktive (EU) 2019/1937

U dijelu I.C.1. Priloga Direktivi (EU) 2019/1937 dodaje se sljedeća točka:

„iv. Uredba (EU) .../... Europskog parlamenta i Vijeća od ... o zabrani proizvoda nastalih prisilnim radom na tržištu Unije i izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 (SL L ...)⁺.”.

Članak 37.
Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na gospodarske subjekte za nepoštovanje odluke iz članka 20. i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe u skladu s nacionalnim pravom.
2. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. ***Nadležna tijela osiguravaju da sankcije iz stavka 1. uzimaju u obzir sljedeće, kako je primjenjivo:***
 - (a) težinu i trajanje nepoštovanja odluke iz članka 20.;***
 - (b) sva relevantna prethodna nepoštovanja gospodarskog subjekta odluke iz članka 20.;***
 - (c) stupanj suradnje s nadležnim tijelima;***

⁺ SL: molimo u tekst umetnuti broj, datum donošenja i upućivanje na objavu za uredbu iz dokumenta PE-CONS 67/24 (2022/0269(COD)).

(d) sve ostale olakotne ili otegotne čimbenike primjenjive na okolnosti slučaja, kao što su financijske koristi, dobici koji su ostvareni ili gubici izbjegnuti, izravno ili neizravno nepoštovanjem odluke iz članka 20.

3. Države članice do ... [24 mjeseca od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] obavješćuju Komisiju *o tim pravilima i mjerama* ■ te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.
4. *Pri utvrđivanju pravila o primjenjivim sankcijama u skladu sa stavcima 1. i 2. ovog članka države članice u najvećoj mogućoj mjeri uzimaju u obzir smjernice iz članka 11. točke (i).*

Članak 38.

Evaluacija i preispitivanje

1. *Komisija do ... [5 godina od datuma stupanja na snagu ove Uredbe] i svakih pet godina nakon toga provodi evaluaciju izvršavanja i provedbe ove Uredbe. Komisija glavne zaključke iznosi u izvješću Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru. U okviru evaluacije posebno se ocjenjuje:*
 - (a) doprinosi li se uspostavljenim mehanizmom djelotvorno ciljevima ove Uredbe, kako su utvrđeni u članku 1.;*
 - (b) suradnja među nadležnim tijelima, među ostalim unutar Mreže, kao i suradnja svih ostalih relevantnih tijela pri primjeni ove Uredbe;*

- (c) djelotvornost međunarodne suradnje u doprinosu uklanjanju prisilnog rada iz globalnih lanaca opskrbe;*
- (d) učinak postupaka povezanih s istragama i odlukama na poduzeća, posebno MSP-ove, među ostalim na njihovu konkurentnost;*
- (e) trošak usklađivanja za gospodarske subjekte, posebno MSP-ove;*
- (f) ukupni troškovi i koristi te djelotvornost zabrane.*

Ako Komisija to smatra primjerenim, izvješću se prilaže zakonodavni prijedlog za izmjenu relevantnih odredbi ove Uredbe.

- 2. U izvješću se također procjenjuje je li područje primjene potrebno proširiti na pomoćne usluge povezane s vađenjem, berbom, proizvodnjom ili izradom proizvoda.*
- 3. Kao dio procjene iz stavka 1. točke (a) izvješće obuhvaća učinak ove Uredbe na žrtve prisilnog rada, pri čemu se posebna pozornost posvećuje položaju žena i djece. Procjena tog učinka temelji se na redovitom praćenju informacija dobivenih od međunarodnih organizacija i relevantnih dionika.*
- 4. Komisija u svojem izvješću dodatno procjenjuje potrebu za posebnim mehanizmom za odgovaranje na problem prisilnog rada i njegovo uklanjanje, uključujući procjenu učinka za provedbu takvog mehanizma.*

Članak 39.

Stupanje na snagu i datum početka primjene

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Primjenjuje se od ... [**36 mjeseci** od *datuma* stupanja na snagu *ove Uredbe*].

Međutim, članak 5. stavak 3., članci 7. i 8., članak 9. stavak 2., članci 11., 33., 35. i članak 37. stavak 3. primjenjuju se od ... [datuma stupanja na snagu ove Uredbe].

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u ...,

Za Europski parlament

Za Vijeće

Predsjednica

Predsjednik/Predsjednica
